

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaflijeva ul. št. 5 II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Račun poštne hranilnice, podruž v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9 polletno 16, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Zbiranje zavrženih predmetov naj se uredi brez oklevanja

Pred tremi tedni smo že pisali o predlogu odbora tehničnega dela, ki je poslal na bansko upravo posebno spomenico s predlogi, kako bi bilo treba urediti zbiranje stare kovine, steklenih črepinj in raznih zavrženih predmetov. Se zmeraj pa javnost ne ve, ali so ta opozorila na pomembnost zbiranja teh nerabnih predmetov za industrijsko predelavo kaj zalegla. Še zmeraj ni niti sledu o kakšnem urejenem zbiranju. Vse pozivanje na zbiranje stare kovine, črepinj, kavčuka, papirja in podobnega, so brez pomena, če ni urejeno zbiranje v posebnih skladiščih in če ni urejeno pobiranje od hiše do hiše po mestih in od vasi do vasi na deželi. Večina ljudi pa tudi ne ve, kdo kupuje te zavržene predmete, ki sicer romajo v ogenj ali med smeti.

Lorda bo kdo rekel, da pri nas zbiranje takih predmetov ni potrebno, češ da imamo

dovolj surovin. Toda zdaj, ko našim topilnicam tako občutno primanjkuje starega železa, in steklarnam primanjkuje steklenih črepinj za predelavo in papirnicam starega papirja, ko so sirovine čedalje dražje in nabava čedalje težavnejša, je takšno bahaštvo le smešno, a razen tega še škodljivo.

Sama industrija opozarja, kako velikega gospodarskega pomena bi bilo zbiranje predmetov za industrijsko predelavo, zraven tega pa bi ljude za te zavržene predmete dobili že lepe denarce. Če bo trajala vojna dalje časa, bomo slej ko prej sploh prisiljeni zbirati stare predmete. Prebrskati bomo morali vsa smetišča, kamor zdaj zakopavamo narodno premoženje. Na odločujočih mestih naj nekaj ukrenejo in sicer nemudno. Zdaj ni čas za dremanje in počasnost, ki je pri nas prišla v pregovor.

Prizad naj kupuje vino tudi pri slovenskih vinogradnikih

Vojna v Evropi ima za posledico tudi poslabšanje razmer na domačem trgu z vinom in žganjem. Zato je vlada sklenila pomagati pridelovalcem in bo Prizad nakupoval pri pridelovalcih vino in žganje in sicer v prvi vrsti pri najsiromašnejših pridelovalcih. Pri vinu bo najnižja odkupna količina 1000 litrov, a pri žganju 300 litrov.

V prizadetih krajih se bodo ustanovili odbori po pet članov, ki bodo popisali razpoložljive količine in nato stavili Prizadu predloge, koliko naj kupi. Prevzeto žganje se bo ponovno prekuhalo menda in konjak. Prav tako se bo v žganje prekuhalo vino slabše kakovosti.

To posredovalno nakupovanje naj zavira slabljenje cen na vinskem tržišču vse dotlej, dokler bo to potrebno. Odkupovanje se bo začelo najprej v Užiški Požegi. Denarna sredstva bo dal na razpolago sam Prizad.

Ker je položaj obupen enako med slovenskimi vinogradniki, zlasti v Halozah, je pričakovati posredovalnih nakupov tudi pri nas. Iz Haloz prihajajo poročila, da stradata človek in živina, a glavni haloški pridelek, to je vino, se le s težavo vnovči. Če pa se proda, se dosežejo preslabe cene. Pomoč v obliki posredovalnih nakupov vina je torej nujno potrebna.

Približno četrtnina slovenske industrije je v tujih rokah

Pri nas v Sloveniji dobimo često vtisk, da imamo vse preveč tujih državljanov. Ta vtisk izvira včasih od tega, da naleti človek, ki ima poslovne ali druge opravke, na tujce, ki odločajo o tem ali onem.

V Sloveniji je po zadnjih uradnih podatkih stalno nastanjeno 4800 nemških, 9650 italijanskih, 2650 češko-moravskih, 419 madžarskih in 1250 drugih tujih državljanov in 150 židov. Skupaj je v Sloveniji po teh podatkih 18.869 tujih državljanov. To število predstavlja 1,7 odstotka celotnega prebivalstva Slovenije. Presenetljivo je seveda visoko število italijanskih državljanov, toda med 9650 italijanskimi državljanji je velika večina slovenske narodnosti. Ako odštejemo te vrste italijanske državljanje od skupnega števila tujcev, se izkaže, da sestavljajo komaj slab odstotek prebivalstva v Sloveniji.

V velikem številu prihajajo k nam tujci

tudi le začasno. Na prehodih v Mariboru, na Jesenicah in na Rakeku je dopotovalo lani z rednimi potnimi listi v našo državo 296.721 potnikov, odpotovalo pa je iz države 287.290 potniki. Med potniki, ki so prišli iz tujine v našo državo na treh glavnih slovenskih prehodih, so bili v večini Nemci.

Nastane vprašanje, s čim se tujci pri nas bavijo, kako žive in kakšno vlogo imajo v našem gospodarskem življenju. Podatki kažejo, da je torišče tujcev pri nas predvsem industrija, trgovina in obrt. Številke so samo približne in zaokrožene, ker izvora kapitala ni mogoče vedno zanesljivo določiti in je včasih tudi višina kapitala nedoločljiva.

V Sloveniji je 465 industrijskih podjetij. Pri devetih teh podjetjih ni mogoče ugotoviti, s kakšnim kapitalom delajo in kakšnega državlanskega izvora je njih kapital. Izmed ostalih 456 industrijskih podjetij je 106 takih,

pri katerih je delno udeležen tuj kapital ali pa so v celoti v tujih rokah.

V teh podjetjih je največ nemškega kapitala, in sicer v 63 podjetjih s skupnim zneskom okoli 264 milijonov dinarjev. S češko-moravskim kapitalom dela pri nas 21 industrijskih podjetij. Njih kapital znaša okoli 125 milijonov dinarjev. Svicarski kapital v znesku okoli 41 milijonov dinarjev je v devetih industrijskih podjetjih, italijanski kapital z zneskom okoli pet milijonov dinarjev je v štirih industrijskih podjetjih, poljski kapital z zneskom deset milijonov dinarjev je v treh podjetjih, francoski kapital z zneskom okoli 51 milijonov dinarjev je v dveh podjetjih, madžarski kapital v znesku okoli dveh milijonov dinarjev je v dveh podjetjih, angleški kapital z zneskom okoli 37 milijonov dinarjev je v enem podjetju in norveški kapital v znesku okoli dva milijona dinarjev je v enem podjetju.

Kapital tujega državlanskega izvora je torej udeležen v 106 industrijskih podjetjih s skupnim zneskom okoli 537 milijonov din. Približno ena četrtnina vsega našega industrijskega kapitala je tujega izvora, pri čemer pa je izvzetih zgoraj omenjenih devet podjetij, pri katerih se izvor kapitala ne da ugotoviti.

Tudi v trgovini in obrti delujejo pri nas tujci državljanji. Med njimi je spet največ Nemcev. Ti imajo skupaj 1198 trgovinskih in obrtnih obratov. Odnos števila obratov domačih ljudi nasproti obratom Nemcev, Madžarov, Italijanov, Rumunov in židov je 27.063 proti 1524 ali 95 odstotkov proti petim odstotkom. Odnos po narodnosti je približno 97 odstotkov proti trem odstotkom.

Potreba sodelovanja državnega političnega in vojaškega vodstva

Divizijski general Vojin Maksimović je napisal v »Politiki« članek o potrebi soglasja državne politike z vojaškim vodstvom. Po obširnem razpravljanju o potrebi čim tesnejše povezanosti med državno politiko in vojaškim vodstvom prihaja general Maksimović do zaključka, da je zavoljo morebitne vojne neogibno potrebno, da civilni predstavniki državne politike pravilno razumejo osnove vojaške sile. Samo tako se lahko znajdejo v primeru vojnega spopada in bodo opravljali naloge, za katere so poklicani. Državniki morajo postati po svojem mišljenju vojaki in vojaški državniki.

»V današnjih časih«, piše dalje general Maksimović, »ni vprašanja političnega značaja, ki se ne bi tikalo obrambe države v najširšem pomenu besede. Vojak se mora danes zanimati iz državno-obrambnih ozirov za vse pojave izživljanja državne politike. Današnja vojna ni samo zadeva vojakov, temveč predmet skrbi in naporov vsega naroda. Vojna postaja činitelj, na katerega se morajo danes že v miru pripravljati ne samo vojaki, temveč tudi politiki in državniki. Primer Češkoslovaške in Poljske iz lanskega leta je dovolj poučen. Njuni usodi se prav lahko pridružijo druge države, v katerih se ne bi našla osnova za čim tesnejše sodelovanje med državniki in vojaki. Čvrsto in iskreno sodelovanje in vzajemnost civilnega in političnega in vojaškega vodstva sta danes odločna zahteva, ki postavlja vse države na svetu pred najtežje preizkušnje.

Ne razpihujete političnih strasti

Zagrebski »Jutarnji list« piše med drugim:

»Hrvatski narod se ni odločil za borbo, da bi oslabil državo, temveč zato, da jo okrepi. Nihče ne more trditi, da je vladavina v Jugoslaviji bila dobra in srečna za državo in narod. Zakaj naj bi se torej kdo jezil na Hrvate, ker so to vladavino razdirali in pomagali tudi Srbom in Slovencem. Zakaj se pozablja, da so Hrvati v času največjih krivice pazili na to, da ne škodujejo državi? Hrvatje so vedeli, da država in narod nista kriva slabe vlade. Zakaj je potrebno razpihovanje strasti v tem težavnem mednarodnem

položaju! Mi smo nevtralni in nevtralnost naše države bo spoštovana samo tako dolgo, dokler bomo močni in složni.

Današnji položaj, koristi državi in skupne koristi naroda zahtevajo ohranitev zadovoljstva, svobode in demokracije na Hrvatskem in ustvaritev enakih pogojev in enakega položaja za srbski in slovenski narod. Toda svoboda in demokracija imata svojo ceno posebno v današnjih razmerah. Disciplinina in žrtve so ta cena, složno delo je pogoj. To velja za vse enako. Umetno izzivanje sporov med narodom ali narodi ne more prinesiti in ne obvarovati teh velikih pridobitev.«

Ne ve se še, kako bo z delom v tujini

Zagrebska banska oblast je izdala opozorilo na delavce, ki so po navadi vsako leto šli na delo v Francijo in v Nemčijo. Razglas pravi, da nemško ministrstvo za delo še ni popravilo po sezonskih delavcih, kakor je sicer vsako leto storilo ob tem času. V Nemčijo bodo potemtakem mogli iti na delo tisti delavci, ki imajo od nemških oblastev še od lani potrjen vizum za povratek v Nemčijo in

jim ti vizumi še niso iztekli. Vsakdo, ki hoče iti nanovo v Nemčijo, pa mora imeti potrditve nemškega ministrstva za delo.

Podobno je tudi z delom v Franciji. Vsakdo, ki hoče tjakaj, mora imeti sklenjeno pogodbo, katero potrjuje francosko ministrstvo za delo. Teh je pa malo. Kakor kaže, bo letos smelo v Francijo na delo le majhno število gozdarskih in poljskih delavcev.

Čas terja združitev vseh narodnih sil

Sarajevski list »Jugoslovenska pošta« objavlja članek, v katerem pravi med drugim: »Jugoslovenska nacionalna stranka je nedavno postavila pred našo javnost vprašanje tesnejše zveze med narodnimi strankami. Izrekla je s tem iskreno težnjo našega naroda za zedinjenjem vseh koristno delujočih političnih sil. Narod želi danes čim složnejše delo političnih strank. Mnoge stranke tega še ne morejo doumeti. Namesto da bi stremile za združevanjem narodnih sil, zanašajo nedeljstvo cepljenje.

Položaj je danes tak, da se z vso odločnostjo postavlja na dnevni red vprašanje zedinjenja naših strankarskih voditeljev na skupnem programu o velikih narodnih in državnih zadevah. Ne predlagamo popolne združitve strank in ustanovitve nove velike stranke, temveč sporazum strank o onih velikih koristih, ki so vsem skupne in

ki jih bomo ohranili samo z edinstvom vseh naših sil. Na poti do tega sporazuma stoji kot ovira samo strankarstvo. Ne vidimo nikakih velikih programskih razlik, da ne bi moglo priti do takega sporazuma, samo če je pri vodstvih strank vsaj malo tiste dobre volje, kakršna je v narodu, ki terja združitev vseh narodnih sil v teh usodnih časih. Nekdo je moral to delo začeti. Bila je to Jugoslovenska nacionalna stranka.«

»Jugoslovenska pošta« piše nadalje, da je neodvisno nacionalno glasilo, ki nima zveze z Jugoslovensko nacionalno stranko, vendar iskreno pozdravlja njeno delo za tesnejšo zvezo vseh rodoljubnih strank.

»Ljudstvo čaka«, nadaljuje list, »na odgovore. Napadi, ki smo jih čitali v nekem časopisu proti temu, so najlepši dokaz, da je zadeva na pravi poti. Pričakujemo, da se bodo pozivu Jugoslovenske nacionalne stranke od-

zvale tudi ostale rodoljubne stranke, ker nastopajo že zadnji trenutki za združitev vseh narodnih sil.«

K znižanju carine na pluge

Vlada je te dni znižala carino na uvoz plugov in njihovim delom, s čimer je delno ugodila dolgoletnim težnjam našega kmetijstva. Do lanskega septembra je bila v veljavi za pluge najnižja carina 20 zlatih dinarjev (260 din) za 100 kilogramov. Ne vemo, iz kakih vzrokov se je ta carina kar podvojila, kar je bilo v veliko škodo kmetijstvu. Dejansko gre torej zdaj v glavnem za popravno neznosne carine, ki je bila uvedena lansko jesen.

Morda bo kdo k temu znižanju carine pripomnil, da imamo vendar domačo industrijo plugov in da ji bo škodovalo to znižanje carine. Na to odgovarjamo z izvlečkom iz predmetnega članka v »Agronomskem glasniku«. V članku je zapisano med drugim: »V državi imamo nekaj domače industrije kmetijskih strojev, ki prav za prav ni prava industrija, a se je vendar znala zaščititi z visoko carino. Kakšni so domači plugi, se najbolje vidi iz poročila, ki ga je izdal zavod za preizkušnje strojev pri kmetijskem ministrstvu. Primerjali so najboljši domači in tuj izdelek ter ugotovili, da je smel zadnji dvakrat večjo trdoto kakor domači, lemeži pa celo trikrat večjo. Zato ni čudno, če naš kmet rajši kupuje tuje izdelke.

Pisec omenjenega članka zaključuje razpravo z ugotovitvijo, da domača industrija ni držala besede, ko je obljubila, da bo mogla preskrbovati državo s ceninimi kakovostno dobrimi plugi. Kmetijsko pridelovanje pa zaradi tega ne sme trpeti. Pisec naglašja, da ja sicer treba podpreti domačo delovnost, toda v ta namen bi zadoščala ena desetina zdajšnje carine, saj bi vrgla letno šest milijonov dinarjev, ki bi se lahko uporabili za podporanje domačega izdelovanja plugov.

Znižana carinska postavka za pluge torej le delno ustreza željam kmetijskih gospodarjev. Domače izdelovanje plugov bo kljub temu znižanju carine še vedno več kakor dovolj zaščiteno.

D o p i s i

MALI LOG — LOŠKI POTOK. Tudi naša skromna vas je vredna da pride kdaj v »Domovini« na vrsto. Minilo je leto, kar so požrtvovalni vaščani zgradili gasilski dom z velikimi žrtvami je vsa vas pomagala da stoji danes sredi vasi ponos vrle gasilke. Tete lepi gasilski dom s prostorno dvorano, otroci in drugimi pritlikinami. Vso stvarino so vaščani sami navozili in deloma tudi darovali, tako da je bilo nad polovico stroškov darovanih z delom in gmotnimi sredstvi. Iskrena hvala vsem darovalcem v Loškem potoku in okolici. Ključemo jim:

Kdor za gasilski dom žrtvuje, domu lastnemu daruje!

Zdaj, ko je dom dograjen, se v njem zbira mladina, ki pripravlja prireditve, da se izkaže tudi na prosvetnem področju. Le tako naprej!

ZAGRADEC NA DOLENJSKEM. V nedeljo 3. t. m. je bil občni zbor krajevne postojanke Legije koroških borcev v Zagradcu pri Žužemberku. Zbora se je članstvo polnoštevilno udeležilo. Po pozdravu predsednika Jakobca Škerlja in po poročilu društvene uprave je podal poročilo glavnega odbora odošlanec Pirc, ki je naglašal potrebo sodelovanja vseh bivših borcev za našo severno mejo za dosego smotrov, ki si jih je stavila Legija koroških borcev v svoj program. Po zaključnih besedah predsednika so bili navzoči tovariši uverjeni, da bo naša krajevna postojanka storila vse, da pridejo bivši borec do zasluženega priznanja.

Postani in ostani član
Ciril Metodove družbe!

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravljen: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR - RASPUTIN

Ravljen: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Maierieva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.— din.

Vezana knjiga stane 15.— din.

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAPIJEVA UL. 6

Politični pregled

Bivši angleški minister Amery je imel nedavno govor, v katerem je obravnaval predvsem

položaj na Balkanu.

Dejal je, da je sovjetsko-nemški sporazum prvotno slabo vplival na razpoloženje balkanskih narodov, ki so mislili, da je s tem igra zanje izgubljena in da bodo morali odalej storiti vse, karkoli bi jim Nemčija ali sovjetska Rusija predpisali. Toda odločno stališče zaveznikov in junaška borba finskega naroda sta spet izpremenili razpoloženje. Balkanski narodi vidijo zdaj zgled Finske, da se tudi oni v primeru potrebe lahko uspešno bore za svojo svobodo. Posebno važna je po besedah angleškega državnika angleško-francoska vojska na Bližnjem vzhodu, ki ima nalogo, da po potrebi prepreči nemške namene v tem delu Evrope. Ni še znano, kaj hoče Nemčija. Utegnila bi seči po rumunskih petrolejskih vrelcih ali pa zasesti nova ozemlja, da jih porabi kot nekako poročstvo za primer, da pride do mirovnih pogajanj, da bi s temi ozemlji izsilila vrnitev kolonij ali pa priznanje doslej zasedenega ozemlja. Tudi smotri sovjetske Rusije na Balkanu so besedah angleškega državnika še niso jasni. Morda hoče zasesti Besarabijo, morda pa se tudi vdaja staremu snu za osvojitve Carigrada.

Po silni sovjetski ofenzivi

so se morali Finci umakniti na tretjo obrambno črto,

ki poteka vzhodno od Viborga. Viborg, ki je skoro že ves porušen, še ni padel, čeprav ga sovjetske čete z vsjo silo naskakujejo. Viborg branijo Finci z veliko požrtvovalnostjo, da krijejo novo razporeditev finske vojske. Sovjetski napadi se nadaljujejo na vsej fronti, zlasti na Karelski ožini, a jih Finci po finskih vesteh odbijajo. Vprašanje pa je seveda, ali je tretja obrambna črta dovolj močna, da bo vzdržala sovjetski naval.

Anglija je uvedla

nadzorovanje pomorskega prevoza nemškega premoga v Italijo,

čemur je sledila italijanska protestna nota angleški vladi. V protestni noti naglašajo Italija, da so s temi ukrepi ogroženi italijansko-angleški odnosi, urejeni z dogovorom leta 1938., a italijanski tisk je izvajal, da hoče Anglija s tem prisiliti Italijo, da bi si nabavljala premog v Angliji. Razen tega trdi del italijanskega tiska, da je pravi namen angleškega pritiska, prisiliti Italijo, da bi dobavljala Angliji orožje in municijo. Kakor pa se da na splošno presoditi, je seveda glavni namen angleške uvedbe nadzorovanja pomorskega izvoza nemškega premoga čimvečja gospodarska oslabeitev Nemčije. Do srede je bilo že šest italijanskih parnikov z nemškim premogom odvedenih v Anglijo. Kakor je angleški minister za blokado Cross izjavil, bo sploh zadržana vsaka ladja, ki bo vozila nemški premog v tuje pristanišče. Kakor je sklepati po zadnjih vesteh, se bo spor med Anglijo in Italijo menda le mirno poravnal.

Na zapadnem bojišču

še zmerom ni bilo pomembnejših dogodkov.

Le zdaj pa zdaj pride do manjših spopadov izvidniških čet. Po vesti iz Pariza so angleška letala večkrat preletela severozapodno Nemčijo, medtem ko so francoska vršila polete nad nemškimi postojankami v ozadju Siegfriedove črte. Nemška letala pa so preletela vzhodno Francijo.

Po angleškem poročilu

so žrtve nemških podmornic in min čedalje manjše.

Pretekli teden je bilo potopljenih osem trgovinskih ladij, med njimi pet nevtralnih. Ena izmed potopljenih nevtralnih ladij je bila italijanska. Ta teden je neka nemška pod-

mornica potopila spet eno angleško trgovinsko ladjo. Iz Londona poročajo tudi, da je iz Viga v Španiji pobegnilo šest nemških trgovinskih ladij, ki so bile tam že od začetka vojne. V Nemčijo pa je dospela le ena. Tri so Angleži zajeli in jih s tovorom pripeljali v angleška pristanišča, ena je bila poškodovana blizu norveške obale, eno pa je posadka sama potopila, preden so jo mogli Angleži zajeti. Po vesti iz Rima, so angleške vojne ladje v južnem Atlantskem morju potopile dve nemški podmornici. Ta vest z druge strani še ni potrjena. Angleško letalsko ministrstvo pa je objavilo, da so angleška letala v Helgolandskem zalivu menda potopila neko nemško podmornico.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v Kranju: voli I. po 6.50, voli II. po 6, voli III. po 5.50; telice I. po 6.50, telice II. po 6, telice III. po 5.50; krave po 4.50 do 5.50, teleta po 7 do 8 din; v Mariboru: voli debeli po 5 do 6.50, poldebeli po 4 do 5, plemenski po 5.50 do 7, biki za klanje po 3.50 do 4.75, krave, klavne debele, po 4 do 5, plemenske po 4 do 5, klobasarice po 2.75 do 3.25, molznice po 4 do 5, breje po 3.50 do 4.50, mlada živina po 4.50 do 6 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali v Kranju: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 8.50 do 9.50; v Ljubljani: domači špeharji po 9 do 10, pršutarji po 8 do 8.50, sremski špeharji po 10 do 10.50 din.

KRMA. Na Jesenicah: sladko seno 100, slama 60; v Celju: sladko seno 100, slama 45; v Kranju: lucerna 150, seno 125, slama 75; v Ljubljani: seno 75 do 100, slama 30; v Mariboru: sladko seno 135 do 140, slama 65 din za 100 kg.

VOLNA: V Kranju: neoprana 24 do 28, oprana 34 do 38; v Radovljici: neoprana 35, oprana 45 din za kg.

KROMPIR. V Kranju 150, v Trbovljah 175, na Jesenicah 200, v Celju 175 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Kranju: goveje 12 do 14, telečje 16, svinjske 6 do 8 din kg.

MED. V Kranju 22 do 24, v Brežicah 18 din za kg.

JAJCA. V zadnjem času so se jajca pocenila in bodo seveda še cenejša. V Mariboru so se prejšnji teden prodajala po 10 do 12 za 10 din, v Celju pa so bila po 10 za 12 din.

Sejmi

12. marca: Gradec v Beli krajini, Drenovo, Sv. Jurij ob južni železnici, Turjak, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Vesela gora;
13. marca: Loka pri Zidanem mostu;
14. marca: Črenšovci, Muta, Sv. Vid pri Grobelnem;
15. marca: Lož, Prosenjakovci;
17. marca: Podčetrtek, Skofja Loka, Zužemberk, Frankolovo, Rečica ob Savinji, Trbovlje.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah dne 5. t. m. (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 172.85 do 176.05 (za 213.52 do 216.72) din;

100 francoskih frankov za 97.70 do 100 (za 120.74 do 123.04) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.50 do 23.88 (za 29.03 do 29.41) din;

1 belgijsko belgo za 7.48 do 7.60 (za 9.23 do 9.35) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 432 din, sedemstotno investicijsko posojilo pa je bilo po 98 do 100 din.

Drobne vesti

= Cene kožuhovini so zelo popustile. Na kožuhovinski sejma »Divje kože« na prostoru ljubljanskega velesejma v januarju so prišli tudi kupci iz Nemčije in Češke ter cene dvignili. Dosežene so bile posebno za kune zlatice izredno visoke cene. Toda drugi letošnji kožuhovinski sejma »Divje kože«, ki je bil v ponedeljek, ni tako uspel, ker ni bilo tujih kupcev. Domači kupci seveda niso plačevali takšnih cen kakor zadnjič. Lisičje kože so kupovali le po 100 do 140 dinarjev, medtem ko so na prvi dražbi »Divje kože« plačevali za posebno lepo blago do 180 din. Za kune zlatice, ki jih gre letos največ v Ameriko, je padla cena v zadnjih 14 dneh za celih 10 odstotkov. Kune zlatice, ki jih je bilo kakih 70 kosov, so zdaj plačevali le po 1000 do 1200 dinarjev, medtem ko so pri prvi dražbi plačevali za posebno lepo blago tudi po 1700 dinarjev. Enako so padle tudi cene kunam belicam. Na ponedeljski dražbi so prodali kakih 25 belic po 600 do 700 din. Pri prvi dražbi pa so plačevali najlepše belice tudi po 900 din. Dihurje so tudi to pot plačevali po 100 do 140 din, približno tako kakor zadnjič. Vider je bilo le malo in še te ne posebno lepe. Dosegle so ceno 350 do 440 din. Pri zadnji dražbi pa je bila lepa vidra plačana s 600 dinarji. Jazbeci so padli od 75 na 70 din, divje mačke od 14 na 40 din, veverice pa so se pocenile od zadnje dražbe do danes od 14 na 11 din. Kože divjih zajcev so obdržale ceno 10 din. Pripomniti pa je, da se mnogo denarja zapravi prav s tem, ker se premalo pozornosti posveča ohranjenju zajčje kožuhovine. Mnogi se čudijo, da polhi nimajo prave cene. V zadnjih letih je bilo pri nas malo polhov. V pretekli jeseni pa so se kar naenkrat spet pojavili. Naši polharji so zadnjo jesen nalovili mnogo polhov, toda bili so sami mladiči, katerih kožuhovine trgovci ne marajo.

= Dva nova sejma v Blagovici. Banska uprava je dovolila v Blagovici dva nova sejma za goved, konje, svinje in drobnico, ki bosta vsako leto 11. marca in 28. oktobra.

= Izplačilo izseljenskih vlog. Vlada je izdala uredbo, po kateri bodo za račun države izplačane vloge izseljencev v tistih denarnih zavodih, ki so šli v konkurz v času od 1. januarja 1925. pa do 3. februarja l. 1931. Prošnje za izplačilo izseljenskih vlog je treba vlagati pri Poštni hranilnici. Tisti, ki prosijo za ta izplačila, bodo morali dokazati, da so v času, ko so denar vložili, bili izseljeni.

Novice

* Volitve delavskih obratnih zaupnikov v Trbovljah in Zagorju. V nedeljo so bile volitve delavskih obratnih zaupnikov pri rudnikih v Trbovljah in Zagorju. V Trbovljah je bilo vloženih kar pet list. Največ glasov je dobila socialistična lista, za katero je glasovalo 664 rudarjev in ki ji je s tem pripadlo 5 zaupnikov. Levičarska lista je dobila 549 glasov in tudi 5 zaupnikov, krščansko-socialna lista 467 glasov in 4 zaupnike. Narodna strokovna zveza 118 glasov in 1 zaupnika in Jugoras 161 glasov in 1 zaupnika. V Zagorju so bile vlozene samo tri liste. Kot najmočnejša je iz volitev izšla lista narodnega delavstva, ki je dobila 267 glasov in 7 zaupnikov, socialisti so dobili 170 glasov in 4 zaupnike, krščanski socialisti pa 89 glasov in 2 zaupnika.

* V Vojvodini so prevelika posestva. Minister za kmetijstvo dr. Čubrilovič je na shodu v Subotici govoril o sporazumu in hvalil dr. Mačka ne samo kot velikega pobornika za pravice hrvatskega naroda, temveč tudi kot čuvarja državnih koristi. Sporazum po njegovih zagotovilih ni ustvaril novih mej v državi in jih tudi ne bo. Država ni nikjer ogrožena. Dalje je dr. Čubrilovič izjavil, da bo zahteval od vlade pooblastilo za izdajo novega zakona, ki bo spreminil zdajšnje predpise, koliko sme največ znašati zemljiška posest, kajti samo v bogati

Vojvodini je nad 30.000 ljudi, ki sploh nimajo nobene zemlje. Naposled je naglasil, da bodo oblastva trdo stopila na prste tistim ljudem, ki bi rovarili ali pa bi se upirali plačevati davek.

* **Milijon kmetijskih delavcev v Jugoslaviji za boljše mezde.** Te dni je bil v Novem Sadu shod Jugoslovske zveze kmetijskih delavcev. V poročilu je ugotovljeno, da je v naši državi okrog enega milijona delavcev, ki se preživljajo s kmetijskim delom kot dničarji. Njihova plača znaša letno povprečno 3000 do 4000 dinarjev. Razen tega niso tudi zavarovani za primer bolezni in onemoglosti ter ne spadajo pod nobeno delavsko ustanovo. Na podlagi teh ugotovitev je bila sprejeta resolucija z zahtevo po uredbi, da z njo zagotove kmetijskim delavcem primerne mezde, ustrezajoče njihovim življenjskim potrebam.

* **Za zdravstveno prosveto ob severni meji.** Higijenski zavod v Ljubljani prireja s pomočjo Društva prijateljev Slovenskih goric po zahodnem delu dravogradskega sreza potujočo higijensko razstavo, združeno s predavanji zdravnikov in zaščitnih sester. Predvaja tudi poučen film o zdravstvu. Zaščitne sestre obiskujejo kmečke in delavske matere na domovih in jim dajejo nasvete o negi dojenčkov in bolnikov. Ob tej priliki tudi dajejo ubožnim materam potrebščine za nego dojenčkov in majhnih otrok. Obleko in perilo pa dajejo tudi siromašni mladini.

* **Zamenjava starih 50 dinarskih kovancev na poštah.** Po nalogu poštnega ministrstva bodo vse pošte v državi zamenjavale stare 50dinarske srebrne kovance, ki so bili 16. februarja vzeti iz prometa. Tako bo dana možnost, da vsi, ki imajo še take kovance, te brez kakšnih težav zamenjajo. Pošte bodo zamenjavale stare 50dinarske kovance do 16. avgusta letos.

* **Smrt kraškega vinogradnika.** V starosti 80 let je te dni v Tomaju na Krasu umrl posestnik in bivši trgovec g. Jože Kjuder. Pred vojno je imel trgovino, po vojni pa se je čisto posvetil vinogradništvu in je bil v zadnjih letih tudi kletar Vinarske zadruge v Tomaju. V tem svojstvu je storil mnogo koristnega za soobčane, katerim je pomagal pri trgovini s kraškim teranom. Bil je velik prijatelj slovenske besede in domače pesmi. Pokojniku blag spomin, svojcem naše sožalje!

* **Smrt uglednega rojaka v Nabrežini.** V Nabrežini pri Trstu je umrl v visoki starosti

84 let g. Josip Caharija, posestnik in industrijec. Z njim je legel v grob zadnji treh bratov znane Caharijeve družine, ki so si z marljivim delom pridobili lepo imetje. Rajni je imel že pred vojno lepo razširjeno industrijo marmorja. Pošiljal je kamnoseške izdelke iz svojih kamnolomov v vse večje kraje Avstrogrske, v Bolgarijo in v Rumunijo. V Egiptu je imel s svojim pokojnim bratom veliko kamnoseško industrijo kraškega marmorja. Zal, tudi njemu ni prizanesla vojna vihra, ki mu je povzročila neprecenljivo škodo. Po vojni je moral kakor vsi drugi pričeti na novo orati ledino. Bil je mož kremenitega značaja. Za njim žalujejo tri hčerke in sin. Otroke je vzgojil v narodno zavednem duhu in so vsi poročeni v Jugoslaviji. Naj mu bo lahka domača zemlja!

* **Sredpostni sejem v Celju brez kramarjev.** Te dni bi bil moral biti v Celju običajni sredpostni kramarski sejem. Mestna občina je dopustila samo živinski sejem, kramarskega pa je odpovedala, ker ji je baje zmanjkalo denarja za odstranitev snega s trgov in ulic. Na sejem pa je kljub odpovedi prispelo več kramarjev iz Ljubljane, Slovenjega Gradca, Braslovca in celjske okolice, ker niso vedeli, da je bil kramarski sejem odpovedan. Tudi mnogo kupcev je prišlo. Sele v Celju so prodajalci in kupci zvedeli, da je kramarski sejem odpovedan. Ljudje so glasno dajali duška svoji nejevolji.

* **Politični hujšaki so požrli milijone.** Kmetijska podružnica za Beograd in vračarski srez je imela nedavno občni zbor. Med slučajnostmi je neki kmet vprašal, kaj je bilo z onimi stotisoč dinarji, ki jih je dala banovina iz sklada za zavarovanje posevkov pred točo. Denar je bil izplačan vračarskemu srezu pred zadnjimi volitvami v narodno skupščino. Toda kmetje niso od celotne vsote videli niti beliča. Na kmetovo vprašanje je odgovoril predsednik podružnice dr. Dragiša Nikolić takole: »Ne samo vračarski srez, temveč tudi drugi srezi so dobili iz omenjenega sklada v svrhu kmetijskega napredka več milijonov dinarjev. Toda ves ta denar je bil razdeljen med politične hujšake, ne pa med poštene kmetovalce. Pri delitvi tega denarja sploh niso bili vprašani za nasvet ne kmetijski strokovnjaki, ne kmetijske ustanove.

* **Meningitis (nalezljiva otrplost tilnika) popušča.** V prejšnjih dveh mescih se je v mnogih krajih naše države pojavila kužna bole-

zen meningitis. Ker je sprva kazalo, da se bolezen močno širi, je izzvala seveda precej razburjenja. Iz zdravniških vrst pa opozarjajo, da meningitis v današnjih okoliščinah ni tako nevaren, ker imamo tudi v naši državi na razpolago dovolj sredstev za zdravljenje. Higijenski zavodi, zdravstveni domovi in bolnišnice razpolagajo z dovoljnimi količinami seruma, ki zanesljivo učinkuje, če se pravočasno uporabi. V preteklem mesecu je bilo v vsej državi 435 obolenj. V dravski banovini je bilo 24 primerov meningitisa, od tega v celjskem srezu 6, v črnomeljskem 1, v gornje-grajškem 1, v kamniškem 3, v konjiškem 1, v kranjskem 1, v laškem 1, v ljubljanskem 1, v ljutomerskem 1, v murskosoboškem 1, v radovljiškem 1, v slovenjgraškem 2, v škofje-loškem 1, v šmarskem 2 in v Ljubljani 1. Zaradi storjenih ukrepov meningitis nazaduje.

* **Zakaj primanjkuje mila.** V mnogih krajih države zadnje čase čedalje občutnejše primanjkuje mila. Zagrebški zavod za preučevanje kmečkega in narodnega gospodarstva si je nadel nalogo, da preišče vzroke pomanjkanja mila v naši državi. Zavod bo sklical v ta namen velik posvet. Po izjavi direktorja zavoda dr. Bičanića nam primanjkuje mila predvsem zato, ker moramo uvažati loj a uvoz surovin je zdaj zelo otežen. Naši državni bi pa nikakor ne bilo treba uvažati loj, saj imamo mnogo goveje živine. Če bi živino klali doma in izvažali meso, bi imeli loja več ko dovolj.

* **Iz Legije koroških borcev.** V nedeljo 10. t. m. bo ustanovni občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev v Skopcih. Vabimo borce, da se polnoštevilno udeležijo zborovanja, na katerem bo poročal o smotrih društva zastopnik glavnega odbora iz Ljubljane. — Članstvo krajevne organizacije v Mežici obveščamo, da bo redni občni zbor 10. t. m. v Stoparjevi gostilni ob 10. dopoldne. — Članstvo krajevne organizacije v Litiji iz okoliša Zagorja ob Savi bo imelo informativni sestanek v Zagorju. Podrobna navodila prejmejo člani po svojem poverjeniku.

* **Koledar »Kmetovalca«.** Uprava »Kmetovalca« je razposlala s februarso številko vsem naročnikom brezplačen mesečni stenski koledar. Ta koledar predstavlja med Slovenci novost, ki bo gotovo zbudila dosti zanimanja. Na mesečnih listih so namreč po kmetijskih panogah razvrščeni opravki v gospodarstvu, ki naj jih kmetovalec v tem mesecu izvrši. Za posebno važna dela v gospodarstvu

Paul Keller

17

DOM Roman z gora

Postloveni! B. R.

»Da, morda je bolje; morda bi bilo sramota za vas, če bi se z menoj peljali.«

»Gospod Bukovnik!«

»Kaj me tako gledate? Saj je res tako! Nihče na vasi ne mara ničesar od mene, ne usluge, ne prijateljstva. Kakor izobčenec sem!«

»Gospod Bukovnik! Ne recite tega! Z vami se bom peljala!«

»Lota, hvaležen sem vam!«

Pomagal ji je na voz in še sam potem sedel na svoj prostor. Z drhtečimi rokami je vzela vajeti. Samo en sedež je bil na vozu. Tesno drug zraven drugega sta sedela. Dolgo sta se peljala po cesti in ne on, ne ona nista našla besede. In majske solnce se je smejalo, konjiček pa je počasi stopal po cesti.

Se nikoli ni bilo mlademu Bukovniku tako pri srcu. Da, kar prepolno je bilo njegovo srce. Toda njegova usta niso našla niti najbolj borne besedice. Naposled se je le zbral:

»Povedati mi morate še, gospodična Lota, ali ste bili zaradi šopka hudi name.«

»Da, takrat sem se zelo jezila. Toda zdaj vem, da ga niste vi zagnali stran.«

»Ne, res ne. Še danes bi ga rad imel.«

»Tisti ubogi šopek?«

»Da, kajti takrat so bili še boljši časi. Takrat še nisem bil tako osamljen.«

»Ali se vam zdi, da ste osamljeni?« ga je tiho vprašala.

»O, Lota, saj ne veste, saj se vam niti ne sanja ne, kaj se pravi živeti tako, kakor živim jaz.«

»Saj imate vendar sestro in dobre prijatelje!«

»Da, to vem in tudi cenim, toda to je premalo za vsa ta dolga leta. Vidite, nečesa mi manjka: nekoliko zaupanja, nekoliko prijaznosti drugih ljudi.«

Molčala je.

Boleče jo je pogledal. Potem je hlastno rekel:

»In vendar vam prisežem, Lota: nedolžen sem bil pri tisti nesreči in moj rajni oče tudi!«

Globoko jo je pretreslo. Tiho mu je odgovorila:

»To vem in sem tudi zmerom tako mislila.«

»Lota, dobri ste!«

Stisnil ji je roko. Nekaj časa je njeno rolo trdno držalo, potem se je ustrašil in jo spustil.

Spet sta se precej dolgo molče peljala, potem pa je Lota rekla:

»In kako mislite, da se godi meni?«

Iskal je odgovora. Spomnil se je njenega očeta — pijanca, brata — bebca, in zavedel se je, da je tudi ona obupno zapuščena.

»Da, dobro vem, slutim, boli me, Lota, toda ljudje na vasi vas vendar spoštujejo.«

»Ljudje na vasi! Če bi imela pravi dom, ne bi potrebovala ljudi z vasi. Ne maram jih.«

Tedaj se je zavedel razlike med njo in sabo.

»Lota, misli, da oba nisva srečna. Oba ima-

va hišo, kjer prebivava, pa vendar nimava doma.«

Pogledala ga je. Takšne misli so jo že pogosto obhajale; samo te jasne oblike jim ni mogla dati.

»Da,« je rekla, »prav imate!«

Potem sta govorila o otroških dneh, o tistih zlatih časih, ko sta bila še srečna, ko sta še oba imela dom.

Pri tem sta pozabila svoje težave, in časih sta se bežno spogledala — tako, kakor človek z drhtečim srcem gleda staro srečo, ki se je vrnila. Oba sta rdela in v očeh jima je blestelo tiho upanje.

Pot je šla zdaj skozi gozd. Oba sta umolknila.

Časih je švignila lisa luči na zasenčeno pot, in v daljavi nekje se je iskrilo.

Cisto počasi sta se vozila po cesti in gledala predse. Potem je Henrik opazil ob robu ceste šmarnice. Skočil je z voza, odtrgal tri, štiri, in jih jal.

»Saj nisva sovražnika, Lota!« je tiho rekel.

»Ne, ne, Henrik!«

In potem sta se peljala spet dalje po zelenem, pomladanskem gozdu, ki je gledal njuno cvetoče prijateljstvo. Dva pisana, čudna metulja sta se igrala v zraku pred njima; lovila sta ju s pogledom, njune roke pa so se ujele.

Kako dobro jima je to delo. Doma sta bila. Na tem malem vozu je bil njun dom.

Ko pa sta prišla na jaso in zagledala od daleč hiše, sta se zdrznila pred žarko, vročo svetlobo. Zavedela sta se, da morata spet iti na tuje.

Prišel jo je za roko.

so na drugi strani priobčena še podrobnejša navodila in prikazane so tudi slike raznega koristnega kmetijskega orodja. Koledar je okusno izdelan. Uredništvo Kmetovalca je ta koledar izdalo z namenom, da bo naročnike lista skozi vse leto opominjal na važnost strokovnega izobraževanja po štivu, posebno »Kmetovalcu«. Važnost koledarja bodo gotovo spoznale tudi razne prosvetne ustanove, ki širijo med narodom strokovno kmetijsko izobrazbo. Zato bi ga naj imele vse ljudske in nadaljevalne kmetijske šole na podeželju, ker jim bo koristen pripomoček pri razporeditvi učne snovi. Ta koristen koledar prejme brezplačno vsak naročnik »Kmetovalca«. Ker znaša naročnina za »Kmetovalca« le 25 din letno, si naj list naroči vsak napreden kmetički gospodar.

* **Novo pošte v Sloveniji.** Poštni minister dr. Torbar je podpisal odlok, s katerim se odpirajo nove pogodbene pošte v Prežganjah pri Litiji, v Uršnih selih pri Toplicah in v Smihelu pri Novem mestu.

* **Delavke iz Poljske na Koroškem.** Na Koroškem so že delj časa dekleta s Poljskega kot pomožne delavke pri raznih gospodarstvih, predvsem po gostilnah in na večjih kmetijah. Tudi nekaj moških delavcev s Poljskega je že nekaj tednov na Koroškem. Delavci in delavke iz Poljske, ki so prišli s transporti, so bili dodeljeni skoro izključno nemškemu delu dežele, od zadnjih transportov pa nekaj tudi slovenskim krajem. Postopek pri dodeljevanju delovnih moči je v kratkem tale: Kdor je v zadregi zaradi delovnih moči, predvsem če so bili njegovi delavci vpoklicani v vojsko, javi svojo zadrego delovnemu uradu. Če je povoraševanje dovolj veliko, da je za kritje potreb potreben cel transport, se dotičnemu delovnemu uradu dodeli skupina delavcev in delavk. Ko prispe transport, si zanimanci vsak po svojem okusu in potrebi izberejo svoje delovne moči.

* **Smrtna kosa med koroškimi rojaki.** V Podgradu je umrla ga. Marija Nageletova. Bila je iz ugledne Janežičeve rodbine v Lešah in je slovela po svoji narodni zavednosti in po dobrem značaju. Na zadni poti jo je spremljala velikanska množica ljudstva. — Nekaj dni zatem je odšla v večnost 22-letna Marta Lipejeva iz Leš. Bila je vneta sodnica v Slovenskem kulturnem društvu. — V Skofljah so pokopali zavednega

slovenskega moža Kordeža iz Holbič. Pokojnik je bil dolgo let član Slovenskega prosvetnega društva in je tudi svoje otroke vzgojil v narodnem duhu. Svoje dni je bil načelnik krajevnega šolskega sveta in vnet narodni borec. — Na Obirskem je izgubila svojega gospodarja ugledna Kozamurnikova hiša. Rajniki je bil zelo dobrosrčen mož. Kot zaveden Slovenec je vzgojil tudi svojo družino, da eni in spoštuje svoj narod in materino besedo. — Vsem pokojnim naj bo domača zemlja lahka!

* **Konec kuluka na Hrvatskem.** V Zagrebu so meščani dolžni občini osem milijonov in banovini 14 milijonov dinarjev na neplačanem kuluku. Od tega najbrže ne bosta prejeli ne dinarja niti mesto, niti banovina. Doslej je bilo izvršenih na račun zaostankov kuluka 13.000 odpisov. Računajo pa, da bo treba še 30 do 40.000 dolžnikom kuluka opisati njihov dolg. Banska oblast banovine Hrvatske je pred kratkim sploh ukinila plačevanje kuluka z utemeljitvijo, da je povsem neopravičljivi način obdavčenja prebivalstva, ki je zbuja med občinstvom samo nezadovoljstvo in pritožbe. Zato je razumljivo, da tudi zaostalega kuluka ljudje ne bodo plačali.

* **Brezplačno uporablanje živine in voz, odkupljenih za vojne svrhe.** Minister za vojsko in mornarico je izdal dva pravilnika o načinu odkupa živine in voz in o postopanju z odkupljenim materialom. Prvi pravilnik obsega postopek pri odkupu potrebnega števila živine, voz in raznega materiala. V drugem pravilniku je predpisan postopek z odkupljeno živino in vozovi, ko prestane potreba za uporabo pri aktivnih edinicah. Ko živina in vozovi pri aktivnih edinicah ne bodo več potrebni, se bo predvsem izpolnilo stanje pri kadriških edinicah. Kolikor pa bo še na razpolago živine in vozil, jih bo mogoče dati ljudstvu v brezplačno uporabo. Pravico do brezplačne porabe vojaške živine bodo imeli v prvi vrsti zadržniki živinorejskih zadrug in kmečki posestniki, ki imajo rejo konj in ki imajo možnost, da bodo prejete živali redili. Vsi, ki bodo dobili živino in vozila, bodo imeli pravico, prejeta živino uporabljati za posle, ki ne bodo škodljivo vplivali na vojno sposobnost živali.

* **Za naše izseljence.** Našim izseljencem, zaposlenim pri kmetijskem delu in v industriji v Nemčiji je na podlagi odloka nemškega kmetijskega ministrstva dovoljeno po-

šiljati na mesec domov do 50 mark prihrankov. To dovoljenje pa velja samo za delavce, ki so odpotovali v Nemčijo s predpisanimi listinami.

* **Mariborski živinski in svinjski sejem do nadaljnjega spet ukinjen.** Ker je bila ugovorjena slinavka in parkljevka pri sedmih govedih, je mestno poglavarstvo v Mariboru na podlagi živalskega kužnega zakona odredilo tole: Del mesta, ki je med Slovensko ulico, Gledališko ulico, Barvarsko ulico in Slomškovi trgom, se smatra za okuženo ozemlje in je vse potrebno ukrenjeno, da se bolezen ne razširi. Ostalo mesto se smatra za ogroženo ozemlje in veljajo zanj tele odredbe: Zabranjen je promet s parkljarji (govedi, svinjami, ovcami, kozami). Izvrši se pregled vseh parkljarjev v mestu. Trgovina z živino je na področju mestne uprave prepovedana. Izvzeto se bodo dajala dovoljenja od primera do primera. Hlevi se stavijo pod zaporo. Kokoši morajo biti zaprte na dvoriščih in se ne smejo puščati na cesti. Živinski in svinjski sejmi so do nadaljnjega ukinjeni. Vsakdo je dolžan vsako sumljivo obolenje živine prijaviti mestnemu veterinarskemu uradu. Dostop goveje živine tudi z vprego v mesto je prepovedan. Pripuste se v mesto samo oni parkljarji, ki imajo na živinskem potnem listu opombo: »Za takojšnji zakol v mestni klavnici«. Živali v mestni klavnici se morajo takoj sprosti poklati. Prepovedano je odvažanje vseh predmetov, s katerimi se slinavka lahko prenaša iz mestnega območja, tako seno, slame, kož, volne, gnoja. Slaninarjem je dostop v mestno klavnico prepovedan. Kršnje te odredbe se bo kaznovalo po živalskem kužnem zakonu.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vloži prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 din.

ADVOKAT DR. SLAVKO JANC

naznanja, da je otvoril v Ljutomeru svojo odvetniško pisarno.

Lota, če bi lahko časih kdaj govorila, — časih, — bi bil srečen.«

»Saj ni mogoče!«
»Mora biti mogoče, Lota! Bodiva spet prijatelj!«

»Taj, hoj, hoj!«
Bebec je skočil iz gozda. V roki je imel velik škričec, poln hroščev.

Oba sta se prestrašila in tudi bebec je presenečen obstal. Na stečaj je odprl usta.

»Pet grošev in pes!« je zakrutil. To so bile edine besede, ki so mu prišle na misel, kadar je videl koga izmed Bukovnikovih.

»Moj brat! Joj, moj brat!«
Tudi Henriku je bilo nerodno.

»Lota in... Pet grošev in pes, velik pes!« je znova kriknil bebec.

»Spustite me, da stopim na tla, gospod Bukovnik, — govoriti moram z njim!«

Henrik je ustavil konja. »Ostanite, Lota! Gustav, pojdi sem!«

»Saj nisem neumen. V ogenj me boš vrgel. Zapri me boš. In velik, velik pes!«

»Moram na tla, gospod Bukovnik, — moram stopiti k njemu! Z bogom! Saj ne veste —«

»Kdaj se spet vidiva, Lota?«
»Ne vem! Izpustite mojo roko, stopila bom na tla!«

Bebec se je med tem zahrbtno približal in iznenada zagnal konju škričec in hrošči v glavo. Konj se je vzpel kviku in oddirjal, Lota, ki je prav tedaj stopala z voza, pa je kriknila in omahnila na cesto.

Z močjo obupanca je Henrik po dolgem boju ustavil drgetajočo žival in stekel nazaj.

Bercetova Lota je ležala na tleh. Zadnje

kolo ji je šlo čez levo nogo.

»Lota, za božjo voljo, kaj se je zgodilo?«
»Nogo — nogo imam povoženo. Moj bog, omočica se me loteva —«

»Lota, ljuba Lota!«
Prišel je njeno nogo; iz čevljev ji je tekla kri. Dvignil je dekle in jo položil na voz. Bebec pa je v grozi obstal in kriknil:

»Kri, kri!«
In zbežal je v gozd.

Oprezno je položil Henrik ranjenko na sedež. Zazeblo ga je.

Prav na istem kraju je pred leti Matija Bernik naložil na sani njegovega umirajočega očeta.

In zdaj je prav tako kakor takrat moral voziti proti domu.

»Henrik!«
Tesno se je pritisnila k njemu.

»Lota, Lota! Ljuba Lota!«
Izgubila je zavest. Privil jo je k sebi in položil njeno desno roko na svoje rame. Z levico je držal vajeti.

Tako blede in lepa je bila in tako težko je dihala, toda ne teže kakor mladi Bukovnik. Ni mogel odtrgati pogleda od njenega sladkega, bledega obraza. Potem se je sklonil k njej, hlastno, plašno, in jo poljubil na ustnice. Nekaj kakor blažena groza ga je pretreslo. —

Ko se je pripeljal blizu doma, je zagledal na vrtu dva človeka. Matijo in Liziko.

Gledala sta po cesti. In zdaj sta ga opazila. Roke sta držala nad očmi, da bi ga bolje videla. In zdaj sta stala tam negibno kakor dva kipa.

Toda iznenada je prišlo življenje v oba. Razburjeno sta se začela pogovarjati, kaza-

la na Henrika. Iznenada se je Lizika obrnila in zbežala v hišo.

Matija Bernik pa je šel počasi proti najbližjemu drevju.

Henrik je vse to dobro videl, pa se mu je zdelo, kakor ga ne bi prav nič brigalo. Samo prikimal je v pozdrav in se peljal mimo Matije proti Bercetovi hiši.

Dve dekli in stara gospodinja so gledale skozi kuhinjsko okno in so potem kriče prihitele na cesto. Henrik jim je na kratko povedal, kaj se je zgodilo, in jim izročil Loto. Potem je vprašal po Bercetu.

Ta je sedel v gostilniški sobi in spal. Ze dopoldne se je napil.

Henrik ga je udaril po rami. Tedaj je gostilničar odprl oči, zagledal mladega Bukovnika in nekaj zagodel.

»Ne prestrašite se gospod Berce. Nesreča se je zgodila. Gospodična Lota se je nekaj časa peljala z menoj, in ko je hotela stopiti z voza, je Gustav splašil konja. Tedaj je padla in kolo ji je šlo čez nogo.«

Berce ga je gledal, kakor ga ne bi bil razumel.

»Gospod Berce, takoj se mora kdo peljati po zdravnika!«

»Po — zdravnika?«

Henrik je videl, da je stari gostilničar pijan.

»Da, ne smete zapravljati časa! Čujte, gospod Berce, jaz pojdem sam po zdravnika. Ali ste slišali?«

»Da — po zdravnika —«

Henrik je bil že zunaj. Gospodinja je zabičil, da mora Loto zelo oprezno sezuti in ji polagati na ranjeno nogo mrzle obkladke. Da bo on kmalu pripeljal zdravnika.

* **Mezdno gibanje v Guštanju.** Ze od decembra je delavstvo guštanske jeklarne v mezdnom gibanju. Zaradi draginje je zahtevalo delavstvo 20-odstotno zvišanje mezd. Po posredovanju sreskega načelstva v Dravogradu je bilo doseženo komaj 10odstotno povišanje z veljavnostjo od 15. januarja dalje. Sporazum ni bil ugodno sprejet, ker so se cenje medtem še dalje dvignile. Kaže, da tuji mogotci naše delavstvo izigravajo.

* **Neprevidnost vzrok smrti.** Nedavno ponoči je pri stavbeniku Nassimbeniju v Mariboru zaposljena 21-letna kuharica Roza Niklova pozabila zapreti plin v kuhinji. Legla je potem k počitku v svoji sobici, ki je tik kuhinje, zjutraj pa so jo našli v postelji mrtvo.

* **Namesto vrane je ustrelil sebe.** 25letni vničar Štefan Kranjc od Sv. Jakoba v Slovenskih goricah je naperil puško proti vrani. Pri tem je naslonil puško na drevo. Nesrečno naključje pa je hotelo, da se je puška sprožila in je šel izstreljek nesrečnemu Kranjcu tik pod srce. Prepeljali so ga v bolnico.

* **Smrt zaradi nesrečne ljubezni.** Te dni se je v stanovanju svojih staršev na Jesenicah ustrelil 24letni tvorniški delavec Ludvik Mikel. Ludvik je bil v zadnjem času zelo zaljubljen v neko natakario in se je hotel z njo tudi poročiti, toda dekle mu ni vracalo ljubezni. To ga je tako potrla, da je videl izhod samo v smrti. Bil je marljiv mladenič. Bodi mu ohranjen lep spomin!

* **Strašna nesreča iz istrskem rudniku.** Pred dnevi je raški rudnik v Istri zadela grozna nesreča. V globini 280 m je nastala eksplozija, ki je ubila preko 60 delavcev, nad sto jih je pa hudo ranila. Zamena, ki je bila pravkar nastopila delo, je štela sto ljudi. Prav po naključju je ob nenadnem puku večini uspelo zbežati v sosedne rove in uteči smrti. Kako je eksplozija nastala, še ni ugotovljeno. Vse rudniško delavstvo je takoj po nesreči pod vodstvom inženirjev in delovodij šlo na reševalno delo. Vsa požrtvovalnost pa ni mogla zmanjšati visoko število smrtnih žrtev, pač pa se je posrečilo spraviti še pravočasno mnogo hudo ranjenih v bolniško oskrbo. Med mrtvimi je mnogo domačinov Istrijanov, zato je nesreča še bolj pretresla ljudstvo.

* **Do smrti se je opekla.** V Osredku pri Vranskem je 49-letna žena vojnega invalida Ana Reberškova stala pri močno zakurjenem štedilniku Nenadno pa si ji je vnela

obleka. Reberškova je dobila opekline po glavi in rokah. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je po hudem trpljenju umrla.

* **Domačija je zgorela** posestniku Ivanu Pernatu iz Zgornje Gorice pri Račah. Z zgradbo vred so postali žrtve plamenov tudi krma, kmetijski stroji in drugi predmeti.

* **Požar.** Nedavno ponoči je nastal ogenj v Malem Cirkniku v hiši posestnika Ramovža Karla. Ogenj je prišel iz peči, kjer je hišna gospodinja sušila drva, ki so se vnela. Požar se je tako hitro razširil, da sta se zakonca, ki sta bila že spala, komaj rešila skozi gorečo vežo.

* **Smrtna nesreča pri skladanju hlobov.** V Zgornjem Brniku je skladal hlobo 63-letni Jelar Janez, znani krovec hiš s slamo. Pa ga je neki hlobo tako zelo pritiskal, da je čez dva dni umrl v ljubljanski bolnišnici.

* **S sanmi se je zapeljal v smrt.** Nenavadna smrtna nesreča se je pripetila nedavno na strmi cesti, ki veže Gornjo in Spodnjo Muto. 26letni kovač Jožef Kos je nameraval prepeljati meter drv na ročnih saneh z gornjega dela vasi v spodnji. Cesta je zelo strma in je bila te dni vsa zaledenela. Kos se je za šalo vsedel na sani in se mislil z drvni vred peljati v dolino. Vozilo pa je dobilo na ledu tako brzino, da ga je na ovinku vrglo s ceste. Kos je priletel z vso močjo v železno ograjo in obležal nezavesten. Prenesli so ga domov in poklicali zdravnika, ki mu pa ni mogel pomagati. Ubožec je kmalu umrl.

* **250.000 din za zapeljano dekle.** Ze pred dvema letoma je bila v Beogradu razprava proti inž. Svetozaru Stojanoviću, ki je bil zapeljal, nato pa pogнал v obup mlado dekle Milo Dimitrijevičevu, da je izvršila samomor. Dogodek je razburil ljudi toliko bolj, ker je na sodno zasliševanje obtoženca prihitel oče nesrečnega dekleta in na zapeljivca streljal. Sodišče je takrat obsodilo Stojanovića na deset mesecev strogega zaporu mati pokojne Mile pa je tožila tudi za odškodnino. Zahtevala je odškodnino v znesku milijona dinarjev. Sodišče je zdaj zaključilo ta proces in je prisodilo Dimitrijevičevi 250.000 dinarjev.

* **Požigalec v Savinjski dolini.** Nedavno je nastal ogenj v župnijskem gospodarskem poslopiju v Št. Petru v Savinjski dolini. Od poslopija z zgradbo vred je ostalo le zidovje. Zgorelo je seno slama in mnogo žita. Posrečilo se je rešiti le živino. Ljudje so ugnali kako je ogenj nastal a ko je kmalu no

tem požaru začel greti še župnijski kozolec, ni nihče več dvomil, da je bila na delu zločinska roka požigalca. Pred mesecem je na enak način nastal ogenj v gospodarskem poslopiju posestnika Parfanta. Orožniki so uvedli preiskavo.

* **Radvanjska strahovalca obsojena.** Lani sta izvršila v Radvanju in okolici več vlomov in tatvin neki Ivan Krček in Franc Kovačič. Te dni sta bila oba obsojena pred mariborskim okrožnim sodiščem: Krček na osem mesecev strogega zaporu, Kovačič pa na dve leti.

* **Konec roparja Heriča.** Lani februarja je pobegnil iz subotičkih zaporov nevarni vlomilec in ropar Herič. Pred nedavnim pa so bili ptujski orožniki obveščeni, da se je omenjeni Herič potikal po Mestnem vrhu. Zato je ptujska orožniška postaja od Sv. Urbana poslala na Mestni vrh patrolo, ki je v Plojevem hlevu zagledala razbojnika Heriča in ga pozvala naj se vda. Razbojnik Herič je potegnil revolver in ustrelil proti orožnikom, toda k sreči ni nikogar zadel. Prišel je bežati, orožniki pa so tudi uporabili orožje. Ze po prvem strelu je padel razbojnik Herič smrtno zadet. Tak je konec tega nevarnega roparja in vlomilca, ki je strahoval v družbi s svojimi pajdaši vse kraje od Ptujca čez Središče tja do Strigove. Ljudje si bodo zdaj zelo oddahnili.

* **Za njen denar si je kupil motorno kolo.** Ivanka Hrašovčeva iz Slatine Radencev se je na vožnji v Maribor spoznala s trgovskim zastopnikom Egonom Turkom, ki je imel že večkrat opravka s sodiščem. Povabil jo je k svoji materi na dom, kjer je prenočila in ostala nekaj dni. Med tem časom ji je Turk izvalil hranilno knjižico ki se je glasila na 7000 din. 2000 din sta takoj dvignila, potem pa sta založila knjižico za novo motorno kolo, katerega je Turk kupil češ da ga na svojih trgovskih poslih potrebuje in da se bo Hrašovčeva z njim vozila. Ko pa je motorno kolo dobil, je na cesti sedel pred Hrašovčevu nani in se ji pred nosom odpeljal. Vrnil pa se ni več.

* **Namesto v društveno blagajno je vtaknil denar v svoj žep.** Pred malim senatom v Mariboru se je zagovarjal bivši blagajnik sportnega kluba v Studencih ključavničar Franc Blažič. Mož je ponaredil nabiralno pole, s katerim je pri raznih osebah nabral malo po vsoto denarja in nekaj daril v blagu. Namesto da bi bil denar izročil klubu, ga je nabiral zase. Blažič se je zagovarjal da ni

Potem je spet skočil na voz in se odpeljal domov. Na stopnicah pred hišnimi vrati sta stala Janez in Lenka.

Matije in Lizike ni bilo nikjer.

»Janez, takoj zapreji oba konja! Po zdravniku se moram nelati. Bercetova gospodična se je ponesrečila.«

Janez in Lenka sta ga brez besede gledala.

»Kaj pa stojita tu kakor dva lipova boga? Nekaj časa se je peljala z menoj, in ko je hotela stooiti z voza, je padla in prišla z nogo pod kolo.«

»Saj imajo tam sami konja in voz,« je rekel Janez.

»Da, pa bi predolgo trajalo. Jaz se bom peljal po zdravniku. To je moja krščanska dolžnost.«

Lenka se je na glas zasmejala:

»Krščanska dolžnost!«

»Janez, ali mi boš pomagal ali ne?«

»Gorje ti, Janez če se le pritakneš voza!«

»Janez, ali sem jaz tu gospodar ali ti?« boš pustil, da ti bodo ženske zapovedovale?« Janez je bil v hudi zadregi. Toda naposled je rekel:

»Saj je neumno toda pomagal bom!«

Lenka ga je zaničljivo pogledala in šla v hišo. Nekaj minut nato je že hitel Henrikov voz proti mestu.

V prav kratkem času je mladi Bukovnik privedel zdravnika.

Spodaj v veži je stal in čakal sporočila. Prišla je gospodinja.

Da je noga zlomljena, da pa ni nevarno. Če bodo dobro pazili na mlado gospodično, bo kmalu zdrava.

»Ali pa boste znali dobro paziti nanjo,

Starka je mladega moza prijazno pogledala in obljubila, da bo storila vse, kar bo mogla. Dal ji je svetel novc.

Petruja?«

»To vzemite! Toda o tem ne govorite z nikomer niti besedice. In pozdravite gospodično. Naj se ne jezi na mene! Zelo hudo mi je zaradi te nesreče. In, Petruja, vsak večer pridite ob devetih k hišnim vratom. Povedali mi boste, kako ji gre!«

•

Mesečina je ožarjala majsko noč. Tam do hi na vasi je udarilo polnoči. Ljudje na Bukovnikovem domu pa še niso spali. In vendar so bili vsi že davno v svojih sobah.

Zgoraj v prvem nadstropju je slonel mladi Bukovnik ob oknu in gledal proti podstrešni izbici sosedove hiše.

Luč se je iskrila skozi noč.

Tam je ležala ona!

Mladi sanjač je zaprl oči.

Zagledal je morje in v morju daljni otok. S tega otoka je sijala luč kakor ogenj svetilnika, ki kaže pot do domačega pristana.

Toda če je Henrik odprl oči, je videl samo vaško cesto. Ta je ležala med njim in njo kakor prepad ki ga ni bilo mogoče premostiti. Na stežaj je odprl okno. Težak vonj je privedel do njega in srebrna luč je migljala pred njim v grmovju pa je pela ptica.

Tedaj je zajela ljubezen mlado krí in vsa njena onajajoča sreča je obšla osamelega fanta. Vroča rdečica mu je zalila obraz in v srcu je sklenil, da bo poiškal svojo srečo. In zmerom se je v mislih vračal h kratkim minutam, ki jih je preživel z njo, vsega se je

spominjal kar je govorila, in ves meden je bil od razburjenja ljubezni in sočutja.

Tedaj je zaslišal trkanje na vratih. Prisluhnil je, na se ni zganil.

Še enkrat trkanje.

Tedaj je šel in odprl.

Njegova sestra Lenka je stala zunaj čisto oblečena. Henrik je bil hudo presenečen. Sestra ni govorila z njim več od tistega dne, ko je šel k Bercetu davke plačati.

»Ti si, Lenka? Kaj na hočeš?«

»S teboj govoriti. Videla sem, da še bodiš.«

»V sobo pojdi!«

Zaprl je vrata za njo. Ozrla se je in takoj zanzila odprto okno in luč na drugi strani.

Ostro ga je pogledala. Ni se mogel premagati in je zardel. Moral je pomisliti na očeta, ko je stala tako ponosno in hladno pred njim.

»Ali se misliš z njo oženiti?« ga je kar naravnost vprašala. Njen glas je zvenel hripavo.

»Oženiti? S katero pa?«

»S katero?«

Kratko se je zasmejala, stopila k oknu in ga zaprla. Tedaj se je spet zbudila pozornost v njegovem srcu.

»Lenka, nekaj ti bom rekel: tako ne boš govorila z menoj. Ali me razumeš? Kar stori, je moja zadeva.«

»Ne!« To besedo je rekla glasno in odločno. »Ni samo tvoja reč. Za nas vse gre. Vsi smo delali za tebe. Kar imaš, imaš od nas!«

»Od vas. To vem. Torej si prišla povedati, koliko sem ti dolžan? Kie imaš račun?«

Ona pa ni poznala mehko.

(Dalje)

bil nabral toliko denarja, kakor ga navaja obtožnica, ker je pripisoval večje zneske, da bi na ta način vplival na druge stranke. Rekel je, da je dobil le 5595 dinarjev. Obsojen je bil na štiri mesece in 15 dni zapora in 300 dinarjev denarne kazni pogojno na dve leti.

* **Ponarejeni 50 dinarski kovanci** so se pojavili v Guštanju. V zvezi s to zadevo so orožniki ovadili sodišču nekega 28letnega mizarkega pomočnika, ki je razpečaval te kovance. Pri zaslišanju je mizarški pomočnik dejal, da ni vedel, da so kovanci ponarejeni.

* **Lastno sestro je morilka spravila v ječo.** Lani sta bili na okrožnem sodišču v Celju obsojeni 24letna Marija Višnarjeva na 15 let težke ječe, njena sestra, 20letna Ana, pa na 12 let težke ječe. Ana je bila obsojena zaradi groznih dejanj nad štirimi mladimi življenji, ki jih je umorila iz naslade. Umorila je štiri otroke, med njimi dva sinčka svoje sestre Marije. Ana je trdila pred sodiščem, da jo je k umoru svojih sinov nagovarjala Marija. Ano so odpravili v Begunje. Tu je Ana izpovedala sestri prednici, da je na sodišču krivo pričala zoper svojo sestro in da hoče to popraviti. Bila je namreč pri spovedniku, ki je zahteval od Ane, naj popravi zločin zoper svojo sestro. Nedavno je bila na okrožnem sodišču v Celju obnovevna razprava, na kateri je sodišče izreklo oprostilno sodbo zoper Marijo. Marijo so izpustili na svobodo.

* **Beda ga je pahnila v tatvino.** Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah so že dalje časa izginjale raznim posestnikom kokoši Orožnikom se je te dni posrečilo, da so tatu prijeli. Je to neki 33letni Martin Pukšič, ki je tatvine priznal. Zagovarjal se je z veliko bedo.

* **Zaradi nekaj dinarjev.** V noči na novo leto se je dogodil v Debru pri Laškem strašen zločin. Vodišer Stanko in Golub Emil iz Slivnega sta našla zjutraj, ko sta šla v cerkev, na kolovozni cesti pod gozdom v Debru umorjenega 17-letnega Senico Janeza, delavca v Tevčah. Ležal je na potu s prestreljenim prsnim košem in orezanim vratom. Orožniki so dejanja takoj osumili 20letnega delavca in tovariša pokojnega Senice Pfeiferja Antona iz St. Lenarta nad Laškimi. Pfeifer je umoril Senico zaradi 223 din, katere si je po zločinu prisvojil. Pred velikim senatom okrožnega sodišča v Celju je bila nedavno razprava. Sodišče je obsodilo Pfeiferja Antona na 14 let robije.

* **Na mariborskem trgu so prijeli nevarnega žeparja.** Na mariborskem trgu so se že nekaj tednov ponavljale ob sobotah, ko je največji naval, žepne tatvine. Zaradi tega so tržni organi poleg stražnikov še sami pazili, da bi spretnega tatu zasačili. To se je posrečilo v soboto tržnemu revizorju g. Kocbeku. Na trgu je naenkrat nastal krik, ker je neki kupovalki zmanjkala denarnica. Tatvina se je zgodila pri prodajalcih perutnine. G. Kocbek se je postavil tu na prežo in kmalu je zagledal nekega lepo oblečenega moža, ki je segal s svojo roko v žep neke gospe. Naglo ga je zagrabil za ovratnik, da se je tujec ustrašil in potegnil roko z denarnico vred iz žepa omenjene gospe. Denarnico je vrغل na tla ter se hotel izviti, toda revizor ga je trdo držal in ga odgnal na stražnico. Pri tatu, ki je prišel na ta posel s Hrvatskega, so našli posebno orodje za žeparstvo: ostro nabrušen nožič in posebne vrste škarjice, s katerim je rezal obleko ali ročne torbice, da je prišel do denarja.

* **Razbojnik Jože Sitar ponovno pred sodniki.** Mali kazenski senat v Ljubljani je na dopolnilno obtožbo državnega tožilca ponovno razpravljal o vlomih razbojnika Jožeta Sitarja, rojenega na Jeranovem, občina Mekinje pri Kamniku. Sitar je bil pajdaš razbojnika Salaja in je bil znan tudi z razbojnikom Tonetom Hacetom. Velik prijatelj je bil Sitar z drznim vlomilem Rudolfom Avpičem, ki je lani storil žalostno smrt. Umoril ga je Hace in ga nato zavlekel mrtvega v neki kozolec v Spodnjih Gameljnih, kjer ga je zakopal v seno Jože Sitar in Rudolf Avpič sta ponoči 23. maja lani vlomila na Pristavi pri Tržiču v trafiko Uršule Zavrlove. Trafiko sta popolnoma oplenila. Oba sta nato 9. junija lani vlomila v hišo posestnika Andreja Lombarja. Tu sta dobila velik plen. Zaradi teh vlovov je bil Sitar že obsojen. Pa je prišla na dan še manjša tatvina Sitarjeva. Nepridnirav je odnesel Amaliji Giorgjevičevi na Golniku dva stola in druge malenkosti. Pri dopolnilni kazenski razpravi je Jože Sitar preiel za vsa doslej mu dokazana tatvinska zločinstva tri leta, dva mesca in osem dni robije.

* **Mlad požigalec.** V Braunšvajgu pri Račah sta zgoreli gospodarsko poslopje posestnika Franca Špuraja in ostrešje na stanovanjski hiši. Požar je zanetil 8-letni Špurajev nečak Pehar Ludvik, ki se je igral z vžigalicami.

* **Aretirani ponarejevalci kovancev.** Policiji v Vukovaru se je posrečilo izslediti tolpo ponarejevalcev 50-dinarskih kovancev. Aretirani so bili 41-letni Matija Jeler, rezbar iz Sevnice v Sloveniji, trgovec Štefan Kuzmanović iz Sušnjevca pri Slavonskem Brodu in Poljakinja Marija Pračeva, ki je živela s Kuzmanovićem. V stanovanju Matije Jelerja so odkrili pravcato kovnico z vsem potrebnim orodjem za izdelovanje kovancev. Policija je našla že več tisoč izgotovljenih kovancev, ki so bili odlično ponarejeni in so imeli tudi tak zvok, da jih je bilo zelo težko razločiti od pravih.

* **Uboj v Šoštanj.** Nedavno je neznanec pri nekem posestniku v Šoštanju napadel 56-letnega dninarja Albina Žažija iz Prevalj in ga zabodel z nožem v trebuh. Smrtno nevarno poškodovanega Žažija so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **Preklic. Založba »Slovensko delo«** v Ljubljani obvešča javnost, da g. Štefan Pinič, ki stanuje v Mariboru, Frančiškanska ulica 21. ni več upravičen sprejemati naročila za založbo.

Popotnikova torba

Ob 50 letnici smrti velikega koroškega rodoljuba

Rob, marca.

V nedeljo 3. t. m. je preteklo 50 let, ko je umrl na Robu pri Velikih Laščah ondodni učitelj Ferdo Vigele v starosti 49 let. Vigele je bil koroški rojak iz Rožne doline. Še kot deček se je na Koroškem naučil slovenskega branja in imel veliko veselje s slovensko knjigo. Ta vnema se mu je še povečala, ko je imel v Celovcu na realni in učiteljski za profesorja slovenščine vnetega Slovenca duhovnika Andreja Einspielerja. Ko je postal učitelj l. 1863., je najprej služboval poleg svojega rojstnega kraja pri Sv. Štefanu v Rožni dolini. Po takratnih razmerah, ko je bila šola v vsem podrejena cerkvenemu oblastvu, je opravljal tudi posle cerkovnika in organista. Z vsem veseljem se je oprjel poleg svoje službe še dela za prebujenje naroda

ljenje. Ker so naposled prišli na misel, da je sedež te drhali v New Yorku, mora newyorški odsek tajne službe slišati še posebno mnogo graje.

»Ali še niste mogli prijeti nobenega izmed kolovodij?«

»Ne, še nobenega.«

»Kako je to mogoče, da ne morete nobenega izslediti?«

»Kako? Zlikovci se skrivajo za kakšnimi poštenimi posli, zato jih ne poznamo. Celo njihovi uslužbenci ne poznajo svojih gospodarjev. Opravka imamo torej z izredno spretno zločinsko družbo. Vemo sicer, da je mladi Walker med njimi, toda ga ne moremo najti. Če bi ga mogli prijeti, bi ga že prisilili, da bi govoril. Odkar je bil Moravec kaznovan, se ni Walker več vrnil domov. Nekaj časa je svoji ženi pošiljal manjše vsote denarja, toda vsaka pošiljka je bila iz drugega kraja. Pred približno dvema letoma je gospa Walkerjeva umrla. Mislim, da zavoljo žalosti. V štirih letih smo imeli samo še eno možnost, priti Walkerju na sled. Moravec je vedel, na kak način se da priti do njega. Po svoji obsodbi nam je Moravec to izdal... Poskušali smo. Vidite, do Walkerja se je dalo priti samo s pomočjo pošte. Pisali smo mu pismo poštno ležeče na določeni poštni urad in smo dali ta poštni urad skrivaj zastražiti. Upali smo, da bomo katerega izmed zlikovcev ujeli. Toda ta in naslednja pisma so izginila brez sledu. Nedvomno jih je Walker dobil. Kako je bilo mogoče, nam ni jasno. Drhal ima pač mnogo denarja in lahko vse podkupi. Polovico poštnega osebja podkupiti je malenkost zanje.«

10

Proste po Scottu:

CRNI BRATJE

KRIMINALNI ROMAN

»Da. Toda to se jim ni tako lahko posrečilo. Preden so mu namreč nastavili past, je Moravec že zaslutil nezaupanje. Moravec je pameten in preudaren mož. Takoj je vedel, da se njegova reč ne bo dobro končala. Krčevito je skušal zbrati proti njim vse, kar bi jih obreemnjevalo. Prav takrat je prispele v pristanišče njih največja ladja s tovorom velikanske vrednosti. Ker voditelji niso vedeli, da je Moravec že vedel za njih nezaupanje, so mu kakor doslej mirno prepustili nevarno delo prevzema tovara. A kaj je Moravec storil? Na neverjetno spreten način je dal tovor prenesti neznano kam. Še danes nihče ne ve za to skrivališče tovara. Biti pa je moral ta tovor velikanske vrednosti, ker so ga agentje tihotapske družine vse storili, da bi prišli v stik z Moravcem celo v ječi. Kakor vidite, da je bilo njegovo edino upanje v tem, da bi zbral dovolj obreemnjevalne tvarine proti njim, preden bi ga zadelo njih maščevanje.«

»Toda rešilo ga to ni?«

»Ne. Ni utegnil več izvesti vsega svojega načrta. Dobil je naročilo, naj se v Massachusettsu sestane z Walkerjem. Tam so mu nastavili past in so ga dali aretirati, češ da je vlomil v neko trgovino s čevlji. Vlogo trgovca s čevlji je igral seveda mož, ki je bil v njihovi službi. Kako pretkan je bil njihov naklep, dokazuje dejstvo, da ni bilo lažnemu trgovcu s čevlji mogoče dokazati, da je bil

z umazano drhaljo v zvezi. Komedija je bila predobro uprizorjena.«

»Neverjetno!« Doroteja je razburjeno grizla svoj žepni robec. »Pa bi bil vendar povedal vse, kar je vedel o tihotapski družbi!«

»Saj je to storil, a je bilo brez pomena. Saj ni vedel niti imen ljudi. Drhal je imela dolgo vrsto podkupljenih prič proti njemu. Prav izredno spretno so ga potlačili v nesrečo. Imel ni nikakega upanja, da se bo izmazal iz zagate. Naposled so na sodišču vse njegove navedbe o družbi, ki vtihotaplja strupena mamila, označili za »prazno gobezdanje in bujno domišljijo«. Seveda je bilo znano, da so mamila po tihotapskem potu prihajala v državo. Vsaj mi od tajne službe smo vedeli to. Toda Moravec pred sodiščem ni mogel navesti nič določenega, a voditelji bande so seveda takoj spremenili način delovanja agentov na obrežju.«

»In Allan Walker je vse to dopustil?«

»Da! Še pomagal je tlačiti ga v nesrečo. Walker je bil že tako zelo zapleten v zadevo, da se ni mogel več izmotati. Moravec je moral v ječo, a drhal je dalje neovirano opravljala svoje zločinske posle. Še nikomur se doslej ni posrečilo dognati, kateri ljudje so voditelji.«

Tihotapljenje opojnih strupov zavzema čedalje večji obseg. Nas delajo zdaj odgovorne, nas, tajno službo. Očitajo nam, da še nismo našli sredstev, s katerimi bi zatrli to tihotap-

v gospodarskem in narodnem oziru. Učitelj je ostal tu šest let, a l. 1869. se je preselil v Zilsko Bistrico, kjer si je z ženitvijo pridobil svojo lepo domačijo. Tu je nadaljeval svoje narodno delovanje. Bil je v tesnem stiku s svojim rojakom, odločnim Slovencem in Slovenom, duhovnikom Matijo Majarjem-Zilskim, ki je bil za tisto dobo plodovit slovenski pisatelj. Od njega se je Vigele navzel slovenskega in slovanskega duha. Da bi svoje rojake čim bolj osamosvoil, je ustanovil tu v Bistrici Hranilnico in posojilnico. Bil je to prvi slovenski zavod te vrste na Koroškem. Udeleževal se je tudi politično. Bil je slovenski kandidat za državni zbor in je podlegel nasprotniku Nemcu, prav za prav nemškemu, ker je za en glas.

Ker je moral mnogo dela v hranilnici zapustiti drugim, so ga ti izkoriščali, da so ga čisto uničili in je prišel ob vse premoženje. Ker je bil zaradi svojega narodnega delovanja zasovražan od narodnih nasprotnikov, ni bilo upanja, da bi bil sprejet na Koroškem v učiteljsko službo, zato se je izselil z družino na Kranjsko. Tu je dobil mesto učitelja v Zagradcu na Dolenjskem l. 1880. in dve leti nato mesto učitelja na Robu, kjer je umrl 3. marca l. 1890.

Njegovo narodno delovanje na Koroškem je zapustilo sledi do današnjih dni. Naizvednejši koroški Slovenci žive še vedno v krajih njegovega službovanja in delovanja. Saj je uvajal v šolo slovenski jezik in brez omahovanja se je boril za pravice našega rodu.

Kako se gradi železnica Črnomelj-Vrbovsko

Črnomelj, marca. Gradnja nove železniške proge je zavoljo zime v zastoju. Pač pa delajo že vso zimski obrtniki in nekateri delavci pri glavnem skladišču, kjer skladata gradbeni material. Ko je postalo nekoliko toplejše, so začeli delati tudi vodovodni inštalaterji in elektromonterji v zgradbah, ki jih železniška uprava gradi v Črnomlju in drugod za svoje uslužbenstvo. Za zdaj gradijo tri stanovanjske hiše. Hiše bodo dvonadstropne in bodo imele po šest stanovanj s kopalnicami.

Doroteja Staplesova je premišljala. »Ali mi lahko poveste, kako mora biti pismo naslovljeno, da ga bo prejela tihotapska družba?«

»To so poslovne tajnosti, milostljiva gospodična.«

Doroteja je te besede vzela na znanje z nezavoljo.

»Kdaj ste jim s pismi poskušali priti na sled?«

»Prvič pred kakimi tremi leti. Zadnji poskus je bil izvršen pred dvema mesecema. Uspeh je bil zmeraj enak. Od Moravca smo izvedeli, da je Walker nadzoroval tihotapske posle v San Francisku. Včasih ga je spremljal kakšen izmed vodilnih mož. Dal smo močno zastražiti vse mesto. Vsak stražnik je dobil Walkerjevo fotografijo. Tako smo upali, da nam bo padel v roke. Seveda je bilo vse zaman. Nedvomno je svojo zunanost čisto spremenil.«

»A med tem časom«, je mrmrala Doroteja, »je moral Rihard Moravec dalje trpeti...«

»Da! A verjemite mi, da ne zaradi tega, ker se nismo dovolj prizadevali. Odkrito vam povem, da je že štiri leta glavni smoter newyorškega odseka tajne službe razkrinkanje te zločinske družbe. Vsak trud je bil zaman. Predodlično imajo urejeno svoje temno početje in velika je njihova moč. Enega izmed naših ljudi so umorili. Zgodilo se je to kmalu potem, ko je bil Moravec obsojen... Samo enkrat bi bili skoraj ujeli nekaj možakov. Čisto po naključju je prišel eden izmed agentov naše tajne službe, ki se je imenoval Dekker...«

Steele je nenadno prenehal govoriti. »Ne, je nato nadaljeval, »o tem ne smem govo-

Stanovanja bodo imela tekočo vodo in elektriko.

Delavstvo, zaposleno pri gradnji, se pritožuje nad nizkimi mezdami. Delajo v akordu, zaslužijo pa največ 38 dinarjev na dan. Zaradi naraščajoče draginje bi se jim morale povisati mezde, kakor so dobili nameščenci povisane plače, čeprav so med njimi tudi taki, ki nimajo nobene prave srednješolske izobrazbe.

Delavci se tudi pritožujejo, da se gradbeni odbor ne drži določil obrtnega zakona in ne daje delavcem, ki so šest dni bolni, nobene mezde, čeprav to obrtni zakon zahteva. Treba je napraviti red.

Skala s hriba je podrla hišo

Št. Jurij pri Celju, marca.

V soboto popoldne je zadela Zidarjeve pri Sv. Jakobu pod Kalobjem strašna nesreča. Zidarjeva hiša stoji ob vznožju hriba na prav lepem prostoru. Ko so bili v soboto popoldne vsi Zidarjevi, oče, mati in otroci, zbrani v hiši, se je privabila s hribov težka skala, ki je z vso silo tresčila v hišo in podrla zid, zaradi česar se je hiša zrušila na družino. 15 mesecev stara hčerka je bila ubita, a oče in mati sta dobila hude notranje poškodbe. Poškodovani so tudi ostali otroci, le 5-letni sin je ostal po čudnem naključju čisto nepoškodovan. Ker so Zidarjevi klicali na pomoč, so prihiti ljudje in jih rešili izpod ruševin. Nesreča je zadela zlasti mater, ki je dobila posebno hude notranje poškodbe, poleg tega pa jo je izguba hčerke tako presunila, da je njeno življenje v resni nevarnosti. Hudo prizadeti družini naj dobra sreča priskočijo na pomoč.

Žganje je umorilo dečka

Metlika, marca.

Pri nekem gospodarju v Radovici pri Metliki so kuhali žganje in v hiši so se zbrali sami mladi fantje, med njimi tudi 16letni Janez Raik iz iste vasi. Fant sploh ni nikdar pil alkoholnih pijač, vendar pa je v šali sprejel ponujeni mu kozarec žganja in ga na dušek izpil.

Posledice nepremišljenega dejanja so bile grozne. Po prvih znakih slabosti se je mlade-

riti...

Nekaj trenutkov sta oba molčala, nato pa je Steele vstal.

»Mislim, gospodična Staplesova, da sem vam povedal vse, kar mi je o Moravcu in tihotapski družbi znano. Moravec gotovo ni storil nikakega zločina, čeprav ga je pobeg zdaj spravil v usoden položaj. Prepričan sem, da je vreden vašega zaupanja in zanimanja, ki ga, kakor se mi zdi, kažete zanj... Ne pozabite pa, da je v stalni nevarnosti. Vsak trenutek ga policija lahko prime in ga obdolži resnega prestopka. Izključeno tudi ni, da se mu lahko pripeti kaj resnega, če se pri tem spusti v borbo s policijo. Zaradi tega vas nujno prosim, da najdete njegovo bivališče in me nemudno obvestite o tem.«

»Ne, tega ne storim.«

»Prosim, premislite malo. Obljubiam vam, da ne bom o teh rečeh ničesar izdal policiji, dokler ne bi on sam želel tega. Pripravljen sem poveriti enega izmed najboljših naših odvetnikov, svojega osebnega prijatelja, v obrambo Moravca, kar se tiče poškodbe jetniškega paznika Dawisa. Zastavil bom sploh ves svoj vpliv, da bom Moravcu že v bližnji bodočnosti poskrbel trajno svobodo.«

Doroteja je pri teh besedah vstala. Nenadno upanje jo je bilo dvignilo. Toda spet jo je upanje minilo.

»Ne, ne to je preveč, da bi mogla verjeti, gospod Steele. Nekoliko so mi vendarle znana brezobzirna sodna pota. Moravec je vendar pobegnul iz ječe... In kaj bo, če paznik umre?«

»So znaki, da se je paznik res ponesrečil in da Moravec ni kriv...«

»Ali res tako mislite?« je vzkliknila raz-

nič odpravil proti domu, a je obležal nezavesten v nekem listnjaku. V skrbi zanj so ga tovariši poiskali in se trudili, da bi ga z umetnim dihanjem spravili k zavesti. Poklicali so tudi zdravnika, ki je ponesrečencu sicer izpral želodec, toda količina zaužitega alkohola je bila prevelika za mlado življenje.

Fant je naslednjo uro umrl, ne da bi se bil zavedel. Naj bo žalostni primer opomin posebno doraščajoči mladini, da ne posega po žganju.

× Olje iz podmornice uničuje ptice. Podmornice še potem, ko jih potopijo, terjajo na stotine žrtev. Te žrtve pa niso ljudje, ampak ptice. Ko namreč ptice plavajo po morski gladini in si iščejo hrane, zaidejo v mastne oljate madeže, ki jih puste za seboj potopljene podmornice. Pri tem si ptice namočijo peruti v olju tako, da komaj vzletijo ali pa sploh ne morejo vzleteti. Tako so že našli ob morski obali galebe, ki so se napili olja in niso mogli nikamor več. Zlasti ribiči namreč mnogo tako onemoglih ptic. Če bi ptice tako pustili, bi žalostno poginile. Zato jih razna društva prijateljev živali rešujejo. Ptice skrbno umijejo in odstranijo olje, ki se je bilo vpiilo v perje. Potem dajo takega bolnika v kletko, od koder ga po nekaj dneh izpuste. Večkrat se zgodi, da tak ozdravljenec prileti nazaj gledat, kjer so ga rešili in zanj lepo skrbeli. Na tisoče ptic raznih vrst je že bilo na ta način v zdrašni vojni rešenih.

× Podgane v izpraznjenih francoskih krajih. V Strasbourgu, v izpraznjenih vaseh Alzaške in na prednih vojaških postojankah so postale podgane resnična nadloga. Gnusne živali so debele kakor mladi prasci in se ne boje niti človeka. Navzlic lovu, ki ga prirejajo vojaki na te živali, jih ne morejo iztrebiti. Množito se prehitro in mladiči so prav tako požrešni kakor stare živali. Zdaj so se vojaška oblastva v Strassbourgu in civilna oblastva Alzaške obrnila na Pasteurjev zavod v Parizu, da bi jim dal kakšen priložek zoper to nadlogo. Uničevalni način, ki ga hočejo uporabiti, je zelo učinkovit, preprost in ljudem ne škoduje, zahteva pa velikih stroškov. Francoska oblastva upajo, da bodo podgane v najkrajšem času tako uničile, da se bodo mogli vojaki zoper to nadlogo zadosti zavarovati že z mačkami in...

burjeno. »Toda oblastva, policija, sodišče? Ne, izključeno je, da bi Moravca na kakršenkoli način izdala vam ali policiji. Tudi ne, če bi morala zaradi tega sama v ječo... Sicer me pa sodno ne smete preganjati glede na obljubo, ki ste mi jo dali.«

Steele je gledal v tla. »Bodite prepričani, da se vam ne bo nič zgodilo.«

»In potem... Dovolite mi še eno vprašanje. Ali mi lahko poveste, zakaj se tajna služba, torej državno oblastvo, tako zelo zanima za gospoda Moravca?«

Steele je okleval. »Ožaluujem... res vam ne morem povedati, gospodična Staplesova. Neka vladna zadeva je zapletena v ta primer. Saj je že tihotapljenje mamilnih strupov zadeva, ki mora zanimati vlado. Več vam ne smem izdati. Prosim pa, premislite še enkrat mojo ponudbo. Res nam lahko zapustate. Še enkrat lepa hvala za podatke, ki ste mi jih dali.«

Povedel jo je k nekim tajnim vratom, ki so držala na hodnik. Ko je prišla iz sobe, je videla, da je ob nekih drugih vratih samo nekaj metrov proč stal neki mož.

Opazila je, da jo je pogledal, in je za nekaj trenutkov obstala s občutkom, kakor bi bil ta mož njen znanec. Bil na je čisto neznan tujec, velik mož nedoločne starosti in širokih ram. Njegove poteze so bile zaprte in čisto brez izraza. Čez trenutek sta se njuna pogleda ujela in Doroteja Staplesova je ugotovila pri sebi, da je doslej ni še nihče tako predorno in ocenjujoče pogledal.

»Kdo je ta mož? S kakšno pravico jo je tako pogledal? Poskušala si je razložiti njegov pogled. Bil je pogled človeka, ki je v nekem tujcu nenadno našel predmet neoseb-

Kam prodaja Amerika letala

Te dni je trgovinsko ministrstvo Zedinjenih držav objavilo podrobne podatke o ameriški letalski trgovini v lanskem letu. Iz podatkov je razvidno, da so Zedinjene države več ko polovico vseh izvoženih letal prodale Angliji in Franciji. Skupna vrednost vseh lani prodanih letal znaša 117 milijonov dolarjev (okoli šest milijard dinarjev), kar pomeni 86 odstotkov več kakor leta 1938. Anglija je kupila v Zedinjenih državah 241 izgotovljenih letal in 491 letalskih motorjev, Francija pa 444 izgotovljenih letal in 563 motorjev za letala. Japonska je lansko leto kupila samo za 2.6 mi-

lijona dolarjev raznih nadomestnih letalskih delov in prituklin, medtem ko so njeni nakupi leta 1938. znašali nad 11 milijonov dolarjev.

Sovjetska Rusija, ki so jo lansko leto v Zedinjenih državah zaradi Finske gledali po strani, je kupila v Zedinjenih državah za 2.5 milijona dolarjev raznih letalskih delov.

Na tretjem mestu za Anglijo in Francijo v nakupih letal pa je Nizozemska Indija, kamor so Zedinjene države poslale lansko leto 86 izgotovljenih letal z vsemi prituklinami. Verjetno je, da je del teh letal šel na Kitajsko.

Prah, ki je petnajst let plaval po zraku

V okolici Bologne v Italiji so doživeli te dni čuden pojav. Z neba je začel padati droben prah, ki je pretrgal električni vod, da je bilo mesto čisto brez električnega toka. Več velikih tvornic je moralo ustaviti delo. Električni vlaki med Florenco in Ancono so imeli velike zamude. Mislijo, da je veter prinesel ta prah iz okolice Trsta. Električni tok je bil prekinjen na ta način, da se je prah vsedel na izolatorje električnih vodov visoke napetosti in je tok švignil v zemljo.

Ta nenavadni dogodek nas spominja na nekaj podobnega, kar so doživeli v Ameriki le-

ta 1897. Tedaj je tudi tam nenadno zakril nebo čuden prah, tako da je sonce zatemnelo in se je zdelo, kakor da bo kar sredi dneva nastopila noč. Kmalu so učenjaki ugotovili, da je bil ta prah ognjeniškega izvora. Toda daleč naokoli ni bilo nobenega ognjenika, ki bi bil v tistem času bljuval. Naposled so učenjaki le ugotovili, da je prah, ki zatemnel sonce, že petnajst let taval po svetu, in sicer od l. 1882., ko je bljuval silovit ognjenik Krakatau ob Sundskem prelivu v Malajskem otočju in zletel v zrak.

× Uvedba prehranjevalnih nakaznic v Franciji. Francoska vlada je na nedavni seji sprejela več pomembnih sklepov glede vojnega gospodarstva. Med drugim je bilo sklenjeno, da bo v kratkem izvedeno ljudsko štetje kot priprava v uvedbo nakaznic za živež. Dalje je bil sprejet sklep o zaseženju raznih vrst živeža za splošne potrebe, o omejitvi uživanja slaščičarskih izdelkov in alkoholnih pijač. V utemeljitev teh ukrepov je imel finančni minister Reynaud govor po radiu, v katerem je dejal, da so bili ti ukrepi izdani za okrepitev gospodarske fronte, ki je za zmago prav tako važna kakor vojaška fronta. Nemška ofenziva na moriu je naper-

jena proti preskrbovanju Francije in Anglije. Francija je denarno doslej zdržala. Vpisovanje vojnega posojila doseže mesečno nad 8 milijard frankov. Donos davkov je večji kakor lani. Vsi državni izdatki so poravnani. Gospodarsko zlo za Francijo pa je v tem, da rastejo cene. Pridelovanje je zaradi vojne manjše, poraba pa taka, kakor je bila prej. Tako ne bo šlo več naprej. Zato se morajo gospodarske nevarnosti zavedati vsi, potem bo mogoče to nevarnost odstraniti. Če rasejo cene, je treba povečati mezde, podpore družinam mobiliziranih, plače uradnikov in pokojnine. Lahko bi povečali obtok bankovcev, toda s tem ne bi zmanjšali draginje in blaga

negi, toda globokega in spekulativnega zanimanja.

Ko je prispela do konca hodnika, se je obrnila in pogledala nazaj.

Tuji mož je še zmeraj negibno stal pri vratih in še zmeraj vprašujoče gledal za njo.

Polna tesnobnega občutja je zapustila Dorotheja Staplesova hišo.

*

Bilo je v četrtek zvečer. Nekje v neki predmestni ulici je stala stara hiša, ki je bila danes nenavadno živahna.

V prvem nadstropju je četica služabnikov pospravljala ostanke razkošne pojedine. Velikan v uniformi hišnika je poveljeval služinčadi. Gospodar se je bil s svojimi gosti umaknil v višje prostore.

Bili so v velikanskem prostoru, katerega oboje vrat so bili skrbno zaklenili. Samo okna so bila odprta in ropot s ceste se je zdaj pa zdaj nekoliko slišal v prostor. Stena nasproti vrsti oken je bila do stropa zadelana s knjigami. Razen težkega hrastovega pohištva je stala na enem koncu sobe neda- leč od vrat velika blagajna najmodernejše izdelave.

Za mizo sredi sobe je sedelo pet ljudi. Bili so vodje in natančno vzeto člani skrivnega društva.

Najstarejši med njimi je bil po zunanosti odlični mož. Bil je gladko obrit in njegove poteze so bile skoraj prijetne. Njegovi rjavi lasje so na sencih kazali že lahno sivino. Njegov nastop je izpričeval odlične manire. V njegovem lahko zamaglenem glasu je bil prizvok, ki je dajal tudi njegovim prošnjam poudarek odločnosti. Samo dober poznav-

lec ljudi bi bil mogel po nekem nemiru njegovih kretanj in po dejstvu, da je po vsakem neposrednem pogledu povzdignil veke čez svoje vodeno svetle oči, sklepati na to, kaj se je dogajalo v notranjosti te na zunaj tako prijazne osebe.

Bil je očitno gostitelj male družbe. Na njegovi desni strani je stala vrsta steklenic, iz katerih je med neprisiljenim kramljanjem nalival gostom. Naposled je potrkal na mizo in prosil za besedo.

»Dragi prijatelji«, je začel z nekako resnostjo, »mislim, da soglašate vsi, če preidemo zdaj na pogovor o naših malih poslovnih dogodkih. Ti dogodki so pač pravi povod naše sedme letne skupščine.«

Napeta pozornost je sledila tem besedam. Samo debeluh s temnejšo kožo, ki je sedel na koncu mize, je neprijetno se smejoč vzdignil kozarec.

»Vse spoštovanje tvojim nenavadnim uvodnim besedam«, je sopihal debeluh, »vendar sem prisiljen pripomniti, da je zdaj že osma letna skupščina. Gospod tajnik ve to.«

Starejši mož z odličnimi manirami se je dobrohotno nasmehnil. »Najbrž šteješ v vrsto naših skupščin tudi dan ustanovitve našega podjetja. Toda prosim, nikar še enkrat ne moti mojega lepega govora. Zdaj pa dalje. Dragi prijatelji; po dolgih letih svojih prizadevanj in naporov imamo pač enkrat pravico, nekaj minut posvetiti temu, kar imenujejo navadni ljudje bahaštvo. Ves ta čas smo svoj program do zadnje točke natančno izpolnjevali. Še več, celo tako dobro smo delovali, da na nas ni padla niti najmanjša senca suma in da sploh nikdar nismo bili v kakšni resnejši nevarnosti. Kratko rečeno,

za nakup ne bi bilo nič več. Zaradi tega je vlada izdala ukrepe, ki naj omeje porabo, zvišajo proizvodnjo in preprečijo draginjo. Vse to je potrebno, da si Francija zagotovi zmago.

× Kakšna je magnetična mina. Najnevarnejše za ladje so magnetične mine, ki so jih nametali v morje Nemci. Kakor je nedavno poročal pomorski strokovnjak v angleškem listu »News Chronicle«, je angleška mornarica začela uničevati te mine. Imenovani strokovnjaki meni, da so delali nemški strokovnjaki štiri leta pri sestavljanju teh min. Angleški mornarici pa je bilo treba štiri tedne, da so odkrili nemške skrivnosti. Nedavno so mogli Angleži potegniti prvo magnetično mino iz morja. Ko so mino odkrili, je bilo poslano poročilo poskusnemu odseku v torpedovski šoli v Portsmouthu. Strokovna komisija se je z največjo previdnostjo približala mini, pri čemer so skrbno gledali na to, da na čolnu ni bilo nobenih kovinskih predmetov. Nato je ukazal načelnik komisije, da se vsi odstranijo, dokler se ne odstrani vžigalč, kar je on osebno izvršil. Kralj Jurij je odlikoval tega podpolkovnika in štiri mornarje, ki so ga spremljali. Nato so mino pregledali in strokovnjaki so takoj našli način, s katerim je mogoče onesposobiti nemške magnetične mine.

× Španska je vrnila zemljo veleposestnikom in cerkvenim ustanovam. Francoski listi poročajo, da je sklenila španska vlada na nedavni seji razpustiti vse prostozidarske lože v Spaniji. Zadevni zakon prepušča tudi vsa tajna društva. Prav tako je bil sprejet zakon, ki vrača zemljo veleposestnikom in cerkvenim ustanovam, katerim je bila odvzeta z agrarno reformo za časa republikanske vladavine v letih 1932. do 1937. in izročena siromašnim ljudem.

× Izseljevanje Nemcev iz ruskih pokrajin. O preseljevanju Nemcev iz vzhodnih držav je razmeroma malo čuti, a vendar se vrši trenutno pravcato ljudsko preseljevanje nemških naseljencev iz ruskih krajev v one poljske kraje, ki so jih zasedli Nemci. Po poročilih nemških listov se je pretekli teden izselilo iz Galicije in Volinije 135.000 Nemcev v zasedene kraje Poljske. Izseljenci so potovali z vlaki, največ pa s svojimi vozmi, ker so jim sovjetska oblastva dovolila, da vzamejo s seboj tudi del premoženja. Vodstvo nad vsem tem preseljevanjem ima vrhovni poveljnik nemške policije Himmler.

dolgoletne izkušnje me opravičujejo do trditve, da bomo lahko svoje posle nadaljevali brez najmanjše nevarnosti za nedoločen čas. To razveseljujoče dejstvo sem vam, dragi prijatelji, hotel enkrat s poudarkom povedati.«

Napravil je kratek odmor, ki ga je izpolnil debeli mož na drugem koncu mize z glasnim ploskanjem. Drugi trije so mirno molčali.

»Po pravkar omenjenem«, je nadaljeval gostitelj, »moram zdaj govoriti o osebi, ki jo pač vsi poznate. To je naš stari prijatelj in občudovalec, ki vodi kakor znano newyorški odsek naših neizprosnih sovražnikov. Ta mož je Malcome Steele. Vsi veste, s kako globoko pristranostjo nam želi uspehov v našem podjetju. Naj torej kratko zaključim: bil sem tako drzen, da sem ga pred mesecem dni obiskal v njegovi pisarni.«

Štirje možje so se z zanimanjem zazrli v govornika.

(Dalje)

NIČ HUDEGA

Gospa: »Marička, ali veste, da je bil vrč, ki ste ga ubili, star tisoč let?«

Postrežnica: »No, potem pa ni nič hudega. Jaz sem se bala, da je bil nov.«

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Ali ste se že kdaj s kom posvetovali o svoji bolezni?«

Bolnik: »Da, z našim lekarnarjem.«

Zdravnik: »Gotovo vam je svetoval kakšno neumnost?«

Bolnik: »Svetoval mi je, naj se obrnem na vas, gospod zdravnik.«

RADIO

od 10. do 17. marca.

Nedelja, 10. marca: 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Godalni kvartet (Ornikova, Marin, Ivančič, Sedlbauer) in Prek (kitara). — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 10.30: Balalajke igrajo (plošče). — 11.00: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Kvartet mandolin in harmonika solo (Edvard Kovač). — 16.30: Pol ure za dijake. — 17.00: Kmetijska ura: Pridelajmo več in boljše krme (ing. Matija Rus). — 17.30: Vesel domači koncert (zbor Krekove gospodinske šole in radijski orkester). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Inspekcija narodne obrambe. — 19.40: Objave. — 20.00: Slovanska lahka glasba (plošče). — 21.10: Koncert Poltronierijevega godalnega kvarteta. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Ponedeljek, 11. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12.00: Španski pevci (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 18.00: Zdravstveno predavanje: Dopolnila in odgovori (dr. Anton Breclj). — 18.20: Komorna glasba (plošče). — 18.40: Primorska v zadnjih desetletjih (dr. Lovrenčič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Duša in poreklo naše narodne umetnosti (dr. Vladimir Dvorniković). — 19.40: Objave. — 19.45: Več manire — pa brez zamere (Fran Govekar). — 20.00: Rezervirano za prenos. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za razvedrilo (radijski orkester).

Torek, 12. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plo-

šče. — 11.00: Solska ura: Kaj čitajo in pišejo učenci na ljubljanski gluho-nemnici (Vinko Rupnik). — 12.00: V modrih vodah havajskih (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18.00: »Pomladi nasproti« (dekliški zbor »Vigred«, radijski orkester in dirigent Šijanec). — 18.40: Poseben razlog za težave pri družinski vzgoji (dr. Stanko Gogala). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Josip Dražeković, hrvatski pripovednik (Branko Mašič, književnik iz Zagreba). — 19.40: Objave. — 19.50: Gospodarska poročila (Drago Potočnik). — 20.00: Spominski večer ob 30letnici smrti pesnika Antona Medveda. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Sreda, 13. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12.00: Plesi in koračnice (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Šramel »Škrjanček«. — 14.00: Poročila. — 18.00: Mladinska ura: a) Zakaj sem postal duhovnik (Fran Finžgar). b) Vpliv alkohola na duševnost (v okviru treznostnega tedna bo predaval prof. Bojc). — 18.40: Staroslovenska kultura na naših tleh (dr. Rajko Ložar). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Umetnost in nacionalizem (dr. Drago Cvetko iz Ljubljane). — 19.40: Objave. — 19.50: Rastlina — čudo tehnične zgradbe (dr. Maks Vraber). — 20.00: Pevski koncert glasbenega društva »Ljubljane«. — 20.45: Lahka glasba (plošče). — 21.10: Koncert tamburaškega orkestra (vodi A. Karmelj). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Plesna glasba (plošče).

Četrtek, 14. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Ruski zbori (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Šramel »Štirje fantje«. — 14.00: Poročila. — 18.00: Vsake-mu nekaj (radijski orkester). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Negošve finance in finančna po-

litika (dr. Peter Popović iz Beograda). — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Pergolesi: Stabat Mater (sodelovali bodo: Tončka Suštar-Maroltova — sopran, Marija Tuttova — alt in prof. Matija Tomc — orgle). — 20.45: Pri severnih bratih (Slovanska resna glasba na ploščah). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 15. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 11.00: Solska ura: Velikonočna oddaja (Zor). — 12.00: Domači napravi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Iz slovanskih logov (radijski orkester). — 14.00: Poročila. — 18: Ženska ura: Okrasni vrtovi (inž. arh. Katarina Grasellijeva). — 18.20: Podoknice (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Samostan Hilendar (prof. Toma Burković). — 19.40: Objave. — 19.50: Alkoholizem in treznost naroda (prof. Bojc). — 20.00: Matija Tomc: II. slovenska maša (izvajal bo zbor škofijske gimnazije iz St. Vida nad Ljubljano). — 20.45: Plošče. — 21.00: I. stilni koncert: Predklasična glasba (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Nekaj za ples (plošče).

Sobota, 16. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12.00: Plošče za zabavo. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Plošče za zabavo. — 14.00: Poročila. — 17.00: Otroška ura: a) Slovenske narodne pripovedke in pravljice (brala bo Ukmar-Boltarjeva). b) Z malčki bo kramljala Manica Komanova. — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Pomen Kvaternikove vstaje (dr. Nikola Lalič). — 19.40: Objave. — 20.00: Pregled zunanje politike (Fran Terseglav). — 20.30: Vesele in žalostne iz življenja Jake Smodlake. Zakopani talent (zvočna igra; napisal Jože Vombergar; izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Naši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

V Clevelandu je umrl rojak Rudolf Perdan, star 57 let, po rodu iz Ljubljane. Pred leti je bil vnet društveni delavec. Zapušča soprogo, sina in hčerko. Dalje so umrli v Clevelandu: Franc Zajc, star 54 let, doma iz Zgoranje Zadobrove pri Devici Mariji v Polju, ki je prišel v Ameriko pred 27 leti; Jožef Besničar v starosti 63 let, klepar, doma iz Dobrove pri Ljubljani, ki je prišel v Ameriko pred 34 leti; Franc Valenčič v starosti 54 let, doma iz vasi Huj na Primorskem, ki je prišel v Ameriko pred 27 leti.

V Milwaukeeu je za pljučnico naglo umrl Anton Kapše. Zapušča soprogo in dva mladoletna sina. Doma je bil iz Podgrada pri Novem mestu na Dolenjskem. Dalje je v Milwaukeeu umrl za pljučnico Ivan Obrez v starosti 59 let. Doma je bil iz Prevorja pri Planini na Stajerskem. Bil je samec. V Ameriki je bival 34 let.

V Coverdaleu je umrl rojak Filip Nunci v starosti 41 let. Doma je bil iz Bača na Notranjskem in je prišel v Ameriko pred 19 leti. Zapušča ženo in sina.

V Diamondvilleu je huda nesreča zadela rojaka Franca Žagarja. Zgorela mu je hiša z vso opremo in obleko vred. Njegova žena in dekla sta dobili hude opekline.

UBOŽEC

Janez: »Kam naj se siromak obrnem, ko nimam nikakih sorodnikov?«

Matija: »Kaj so vam vsi pomrli?«

Janez: »Ne, obogateli so...«

Iz Prekmurja

Zima je zakrivila v Prekmurju veliko škodo

Murska Sobota, marca

Tako visokega snega s tako hudim mrazom kakor smo ga imeli letos, ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Nič čudnega ni, da povsod že dalje časa primanjkuje kuriva in da so se drva v Murski Soboti hudo podražila.

Avtobus na progí Murska Sobota—Rogaševci in Murska Sobota—Gornja Lendava ni vozil dalje časa. V vaseh po Goričkem so visoki snežni zameti ob hudem mrazu ovirali redni pouk v šoli, ker šolarji niso mogli do šole. Ponekod več dni ni bilo pouka.

V visokem snegu je posebno trpela divjačina. Zima je pokončala dobršen del zajcev in jerebic. Celo v murskosoboškem grajskem parku so našli več zmrznjenih zajcev. Sestradi zajci so napravili veliko škodo po mladih sadovnjakih. Razen tega je ponekod po Prekmurju pozebla tudi trta.

Zdaj pa že prav počasi nastopa pomlad. Boljše je, da nastopa počasi in da se sneg počasi taja, kajti hitro tajanje snega lahko prinese hude povodnji.

Veleposestnik Geza Hartner je umrl. Pred dnevi je v Budimpešti, kamor je šel iskat zdravja, umrl prekmurški veleposestnik g. Geza Hartner. Bolehal je na želodcu in ga operacija ni mogla več rešiti. V Budimpešto je šel v začetku februarja v spremstvu sina g. Ferdinanda, murskosoboškega župana in banskega svetnika. Pokojnik je bil do prevrata v državnem zboru v Budimpešti poslanec goriškega dela Prekmurja. Poleg veleposestva v Gornji Lendavi je imel tudi več posestev v tujini. Dosegel je starost 68 let. Pokopali so ga v Gornji Lendavi. Blag mu spomin!

Zanimiva sodna razprava v Murski Soboti. V decembru l. 1938. je bil sredi najhujše volilne borbe ob nepozabnih Stojadinovičevih volitvah aretiran v Puconcih pri Murski Soboti župan Štefan Kuhar. Na podlagi ovadbe je bil podan sum, da je poneveril večjo vsoto občinskega denarja. Taprat so navajali 50 tisoč dinarjev, ki naj bi manjkala pri občinski hranilnici, katere predsednik je bil tudi Štefan Kuhar. Ta dogodek je v Prekmurju dvignil precej prahu, ker je puconski župan ugledna osebnost v prekmurškem javnem življenju. »Slovenec« je njegovo aretacijo objavil pod debelim naslovom: »Jugoslovenska nacionalna stranka izgubila v Prekmurju svojega poslanskega kandidata«. V začetku preteklega leta je bila v Murski Soboti razprava, ki je pokazala, da so bile obdolžitve proti županu Kuharju hudo pretirane, vendar pa je bil obtoženec obsojen na devet mesecev zapora. Z njim je stal pred sodiščem tudi občinski tajnik, ki se prav tako piše Štefan Kuhar. Ta je bil obsojen na štiri mesece zapora, češ da mu je kot občinski tajnik in sodelavec pri hranilnici pomagal pri dejanjih, ki so uglednega župana spravila pred sodišče. Oba sta vložila priziv in revizijo. Vrhovno sodišče v Ljubljani je reviziji ugodilo in razveljavilo sodbo prvostopnega sodišča. Pred okrajnim sodiščem v Murski Soboti je bila te dni ponovna razprava, na kateri sta bila obdolženca glede vseh obdolženih dejanj, predvsem glede utaje denarja, popolnoma oproščena, obsojena pa sta bila zaradi malomarnega vodenja hranilničnih knjig bivši župan Štefan Kuhar na dva mesca, njegov tajnik, ki je bil obenem poslovodja hranilnice, pa na en mesec zapora. Oba obdolženca sta prijavila priziv, ker smatrata kazen za previsoko.

Nalezljiva otrplost tilnika v Prekmurju. V Prekmurju je bilo ugotovljenih več primerov nalezljive otrplosti tilnika ali meningitisa. Prav tako pa tudi na oni strani Mure v ljutomerskem okraju. Zdravstvena oblastva ponovno opozarjajo prebivalstvo, da takoj pokličejo zdravnika na pomoč, kjer se pojavijo primeri te nevarne bolezni.

Obleke perilo

V NAJNOVEJSIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
CENIK ZASTONJ

NAJVEČJA DOMAČA TRGOV-
SKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sternceki

CELJE 97

KLOBUKI, CEVLJI, NOGAVICE, ROKAVICE, KRAVATE, ROBCI, DEŽNIKI

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

70

Petnajsto poglavje
ZA MAMICO

Avto je drvel po cesti z oglušujočim ropotom. In vendar ga je Kregar še bolj poganjal. Kakor bi se bal, da ga kdo ne dohiti. Kakor bi hotel z ropotom preglasiti glas vesti.

In v teh trenutkih strašne napetosti se mu je vrnila stara hladnokrvnost Gorje, če se mu ne bi bila! Kolikokrat je bil le za ped od roba ceste. In pri taki blazni hitrosti je rob ceste pomenil smrt.

Avto je požiral kilometre. Drvel je kakor bi hotel dati vse iz sebe.

Sleherno živčno vlakno v Kregarju je trzalo, napeto kakor struna.

Se malo in doma bo ...

✱

Marko prvi trenutek ni vedel, kaj se z njim godi. Že takrat, ko je zagledal Kregarja na vrtu, kako je stopal k njegovi mami, že takrat je podzavestno slutil, da ji hoče zlo. Stisnil se je k njej. Ni razumel besed, ki sta jih govorila, toda bal se je. Zato je v trenutku, ko mamica ni pazila nanj, zbežal po stezi, ki je držala v hišo.

Tedaj je na cesti zagledal avto. Ta avto je poznal. Prav tisti je bil, ki se je z njim peljal k stari mami, njegov stari znanec. Potem je videl, kako je skozi vrtna vrata stopil očka, ki ga ni maral. Videl je, da ga je bil opazil in šel k njemu. Zbal se je. Čutil je, da ga očka sovraži. Zbežati je hotel, pa ni mogel. Trda roka ga je prišla v zapestju, da ga je zaboletlo. Potem ga je prišla še druga in ga položila v avto.

Obrnil se je in zagledal mamico, ki je hitela po vrtu. Poklical jo je, toda njegov glas se je izgubil v ropotu motorja.

Zajokal je. Roka, ki ga je še vedno držala, je popustila. Ko se je spet ozrl, ni več videl doma.

»Mamica!»

»Molči!» mu je zaklical glas zraven njega. Prestrašeno je pogledal. Videl je spačeni obraz, ki se je sovražno obrnil k njemu. Zategnilo mu je grlo. Le zastokal je še.

Potem se je avto ustavil pred hišo, ki jo je dobro poznal.

Spet ga je pograbila roka. Hotel se je

upreti, toda bil je preslab. Bolj vlekla ga je kakor vodila po drevoredu, skozi vrata, skozi vežo, po stopnicah.

Zagledal je vratarja. Njemu ga je Kregar izročil.

»Zapri otroka v njegovo sobo in ga pusti tam, dokler ti ne ukažem drugače.»

In vratar, ki ga Marko že od nekdaj ni maral, ga je dvignil k sebi in ga odnesel v sobo, čeprav ga je ugriznil v roko, da je zaječal.

Potem so se vrata za njim zaprla. Marko je bil sam v sobi med svojimi igračkami.

Vse je bilo tam njegove nunaške avtomobili, velika železnica, ki jo je dobil za zadnji božič, vse je bilo, prav tako kakor takrat, ko se je odpeljal z mamico in se potem ni več vrnil.

Toda danes se Marko ni zmenil za svoje igranje. Le eno ga je skrbelo in v tem je pozabil vse.

Kje je mamica? Zakaj so ji ga vzeli? Zakaj ona ni šla z njim?

Spet je zajokal. Sel je k vratom, stopil na prste in dosegel ključko. Pritisnil jo je in hotel potegniti k sebi, da bi vrata odprl. Toda ni mogel. Bila so zaklenjena.

»Mamica, mamica!»

Nihče mu ni odgovoril.

»Mamica!»

Jel je butati po vratih, da bi koga prikljical, ki bi mu odprl, toda nihče se ni oglasil.

»Mamica!»

Mimo je prišel vratar in mu zaklical:

»Molči!»

Po tem glasu je Marko umolknil. Sel je k svoji posteljici.

Jok ga je dušil. Marko se je tako bal teme. Strahov, ki mu je o njih pravila vzgojiteljica, kadar ni bil priden.

Bojazen mu je stisnila srce.

In lačen je bil. Tako lačen...

Zlezel je na posteljico.

Joi, če pridejo zdaj še strahovi! Skril se je pod odejo in si jo potegnil čez glavo.

Lakota in strah sta ga premagala, ves onemogel je zaspal.

Šestnajsto poglavje

PRED BOJEM

Dva dni ni bilo ne detektiva, ne njegovih pomočnikov. Branko se je čudil, vendar ni

bil v skrbeh. V teh dneh, kar je delal z njim, je videl, da je imel opravka s poštenim človekom, ki mu je vdan.

Ven ni dosti hodil. Bal se je, da ne sreča spet koga, ki bi ga poznal. Če bi ga Zora videla še drugič, se ji ne bi tako lahko izognil. In če bi jo še drugič zagledal, bog ve, ali bi se mogel premagati.

Zvečer pa — na devet je že šlo — je nadomoma nekdo potrkal na njegova vrata. Branko je skočil z divana, kjer je ležal nekaj čital, in odklenil vrata. Zunaj je stal ves zasopel njegov detektiv.

»Gospod Slavec, hitro!»

»Kaj je?»

Potegnil ga je čez prag in ga odvedel na sredo sobe. Kar posaditi ga je moral na stol.

»Povejte, kaj je? Hitro.»

»Tako,« je naglo dejal detektiv, loveč sapo. »Po vašem ukazu sem poizvedoval po Kregarjevi ženi. Danes sem bil tam, kjer zdi prebiva. Popoldne opazoval sem jo, tedaj pa sem videl, kako je prišel Kregar sam k njej. Nekaj je z njo govoril. Potem je naglo odšel, pograbil njenega otroka in ga odpeljal s seboj.»

»Otroka?»

»Da. Nisem mu mogel slediti, ker je bil predalet. Zato sem mislil, da bo najbolje, če obvestim vas.»

»Kje imate avto?» ga je Branko pograbil za ramo.

»Spodaj čaka.»

»Pojdival!»

»Kam?»

Peta knjiga

POT V ŽIVLJENJE

»Na Kregarjev dom!»

Branko je naglo oblekel plašč. Detektiv je jel počasi razumevati, kaj namerava.

»Na Kregarjev dom? Ali imate revolver s seboj? Utegnili bi ga potrebovati.»

»Vzamem ga.»

Segel je v predal nočne omarice in vtaknil v žep orožje, revolver.

Potem je skočil v sosednjo sobo in poklical Mitjo.

Malo nato so že sedeli v avtu.

Zarometi so zableščali. Avto je zaropotal in sunkoma potegnil.

Dobre pol ure in avto se je ustavil nedaletčje graščine. Detektiv je utrnil žaromete in zapeljal avto med drevje na travnik, kjer ga ni mogel nihče videti.

»Zdaj si razdelimo vloge,« je dejal Branko. »Vidva gresta naprej. Pozvonita pri vratih in zgrabita onega, ki bo odprl. Zvezita ga in napravita neškodljivega. Če bi bil to Kregar sam, ga privedita sema. Počakam vaju pri vhodu v park. Razumela?» (Dalje)

Po vsej Sloveniji gre glas:
le »Domovina« je za nas!

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni

BREZPLAČNO dobi lahko vsak literaturo »Preporodjaj« fizični in nervni. Zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Markovič.

FANTA ZA HIŠNA DELA

18 let starega in kuharico za malo obitelj v sremu iščem za 20. marec. Postopek zelo dober. Ponudbe na naslov Anica Vojnovič, Indija, Dunavska banovina.

VSAKOVRSNO ZLATO IN SREBRO

najdražje plačuje draguljar Ackermann K. nasl., Ptuj, Krekova. 60

UGODNO NAPRODAJ

več prvovrstnih šivalnih strojev, koles, otroških vozičkov in raznih drugih predmetov pri »Promet«, nasproti križanske cerkve v Ljubljani. 58

HHRANILNE KNJIŽICE

zaščitene zavodov in vsake vrste vrednostne papirje kupujemo proti takojšnjemu plačilu. RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica št. 12. 55

MALO POSESTVO, DOBRO ZEMLJO

vse v dobrem stanju, za dve kravi, kupim. Ponudbe s ceno prosim na Janez Ilenič, Butoraj pri Črnomlju. 63

NOV KMEČKI MLIN

moderno urejen, na stalni vodi, s hišo in vsem posestvom ugodno naprodaj. Eventuelno oddam za več let v najem zanesljivi osebi, katera bi razpolagala s primerno gotovino. Naslov v ogl. odd. »Domovina«.

Odvetnik dr. Jože Pokorn, Škofja Loka, Mestni trg 7-I.

PREKLIC: Podpisana Ana Rupar, tov. delavka v Škofji Loki, preklicujem in obžalujem, kar sem neresničnega in žaljivega govorila o Mariji Alič, tov. delavki iz Škofje Loke. — Rupar Ana. 64

VAZNO ZA PRASICEREJO. »MASTELIN«

vam pripomre, da se prašiči zredijo in ne obolijo. Pošiljam franko vašo pošto pol kg din 14, 1 kg din 26, manjše zavitke pa dobite pri trgovcih po din 3 in 6. Dobivam mnogo zahvalnih pisem. Pišite na naslov po položnici in navodilo: Ivan Magdalenc, Rače.

VSAKOMUR BREZPLAČNO

detajlna literatura. »Preporodjaj«, fizični in živčni. Vprašajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Markovič. 42

»Domovina«

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano obliže s svetlečimi številkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tenon s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

NOV REDILEN PRASEK

»REDIN« za prašice — Vsak kmetovalec si lahko hitro in s majhnimi stroški zredi svoje prašice. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zav.

6 din. po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul.

MOSTOVA ESENCA »MOSTIN«

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo s gorju sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

Ali se hočete iznebiti

REVMATIZMA, PROTINA

Natezanje in bodenje po udih in sklepih, zatečeni udje, sključenje rok in nog, natezanje, trganje in bodenje po raznih delih telesa, seveda tudi slabost oči so pogosto posledice revmatizma in protina, ki se morajo odstraniti, sicer bolečine še napredujejo.

NUDIM VAM

zdravilno, sečno kisline raztvorjajoče, presnavljanje in izločevanje pospešujoče

DOMAČE PITNO ZDRAVLJENJE

ki se na umeten način popolnoma prirodno sestavlja iz blagodejnega zdravilnega vrelca, ki ga je dobrotljiva mati priroda poklonila bolnim ljudem. — Pišite mi takoj, pa dobite ou mojih, po vseh deželah obstoječih skladišč, popolnoma brezplačno in poštne prosto poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega sredstva in njegovem hitrem delovanju.

Poštna nabiralnica: ERNEST PASTERNAK, BERLIN S. O.

Michaelkirchplatz 13. Abt. H. 286.